

Αλλάζοντας τις ιστορίες των νέων, Χαρτογράφηση των κινδύνων, διάγνωση των αναγκών και μοντελοποίηση της πολυτροπικής παρέμβασης προς την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των νέων σε δύσκολες καταστάσεις

Αριθμός Έργου: 2016-1-RO01- KA205—023754

Αλλάζοντας τις Ιστορίες των Νέων

Ιστορίες με μια Αρχή, μια Μέση και μια ...Αλλαγή

Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στην Συστημική –Διαλεκτική Προσέγγιση

στην Υποστήριξη Νέων σε Κρίση

Συγγραφέας

Αθηναϊκό Κέντρο Μελέτης του Ανθρώπου
(ΑΚΜΑ)

Με την συνεισφορά των:

Eughenia s.c.s., Italy

Centrul de Reeducare Buzias, Romania

FITT, Romania

Eurosucces Consulting, Cyprus

Συγγραφείς

Πάυλος Σαλίχος και Κυριακή Πολυχρόνη (Ελλάδα)

Αθηναϊκό Κέντρο Μελέτης του Ανθρώπου (ΑΚΜΑ)

Συντακτική Ομάδα

Mihai Vilcea - FITT (Ρουμανία)

Petrus Ghita - FITT (Ρουμανία)

Michele Bulzis - EUGHENIA (Ιταλία)

Michele Corriero - EUGHENIA (Ιταλία)

Simona Boțilă- BUZIAS (Ρουμανία)

Alina Oana Zamoșteanu- BUZIAS (Ρουμανία)

Marina Valdora Simonetti - BUZIAS (Ρουμανία)

Giorgos Giorgakis - Eurosucccess Consulting (Κύπρος)

Iakovos Stylianou – Eurosucccess Consulting (Κύπρος)

Εταίροι του Έργου

Αθηναϊκό Κέντρο Μελέτης του Ανθρώπου (ΑΚΜΑ)

Centrul de Reeducare Buzias (Ρουμανία)

FITT Timis County Youth Foundation (Ρουμανία)

Eughenia s.c.s (Ιταλία)

Eurosucccess Consulting (Κύπρος)

The Athenian Institute
of Anthropos

Πίνακας Περιεχομένων

Επισκόπηση Εκπαίδευσης	5
Ημέρα 1	5
Ημέρα 2 έως Ημέρα 10	6
Βασικές Έννοιες	6
Σύνδεση	6
Σχηματισμός Ομάδας /Συστήματος.....	Error! Bookmark not defined.
Βιωματική Διαδικασία.....	6
Μικρές Ομάδες	Error! Bookmark not defined.
Ολομέλεια	7
Κλείσιμο/Σύνθεση	Error! Bookmark not defined.
Δομή Εκπαίδευσης	8
Εργασίες	11
Συλλογισμός.....	11
Αναλυτική Περιγραφή Εργασίας	18
Ασκήσεις Σύνδεσης & Σχηματισμού Ομάδας	Error! Bookmark not defined.
Κάτι που σας αρέσει να κάνετε	18
Παρουσίαση Συμμετέχοντα: γνωρίζοντας ο ένας τον άλλον	Error! Bookmark not defined.
Χρησιμοποιώντας σύμβολα: μουσική, στίχος, ήρωας	Error! Bookmark not defined.
Μια θετική στιγμή στην επαγγελματική σου ζωή	Error! Bookmark not defined.
Μια δύσκολη στιγμή στην επαγγελματική σου ζωή	Error! Bookmark not defined.
Εργασίες Εμπειρικής Διαδικασίας	Error! Bookmark not defined.
Παιχνίδι Συστήματος	20
Παιχνίδι Ανταλλαγής	21
Κύκλος Ζωής Οικογένειας	22
Οικογένεια σε Κρίση	23
“Είναι Δευτέρα 14.40...”	25
Διευρύνοντας το Πλαίσιο	26
Εαυτός vs Ρόλων στο Εργασιακό Πλαίσιο	28
Αξιώματα Επικοινωνίας.....	30

Erasmus+

“Είναι η τελευταία ώρα της σχολικής ημέρας...”	31
Εργασίες για Κλείσιμο:	33
Ικανοποιητικό Αίτημα	Error! Bookmark not defined.
Ονειρεύομαι.....	Error! Bookmark not defined.
Μαγικό Κατάστημα	34
Δείκτης συνολικής διάγνωσης και πολυεστιακής παρέμβασης	36
Μετανάστευση/ Πρόσφυγες [Ελλάδα].....	36
Εγκατάλειψη σχολείου [Ρουμανία].....	41
Απόκλιση.....	45
Ασυνέπεια [Ρουμανία]	51
Εθισμός στα Ναρκωτικά [Κύπρος].....	54
Παραπομπές	56

Erasmus+

Επισκόπηση της Εκπαίδευσης

Το παρόν Εγχειρίδιο αντιστοιχεί σε ένα 10-ήμερο σεμινάριο το οποίο εστιάζει στην εκπαίδευση **για την Υποστήριξη Νέων σε Κρίση** και διεξάγεται από συνεργάτες του **Αθηναϊκού Κέντρου Μελέτης του Ανθρώπου**. Κατά συνέπεια, η δομή και οι εργασίες που περιγράφονται εντός αντιστοιχούν και είναι οργανωμένα με βάση το θέμα και τη διάρκεια του συγκεκριμένου σεμιναρίου. Ωστόσο, η δομή και οι εργασίες μιας τέτοιου είδους εκπαίδευσης μπορούν να κατασκευαστούν, να προσαρμοστούν και να συνδυαστούν με μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας σεμινάρια, εφόσον το πεδίο και ο σκοπός των επιλεγμένων ασκήσεων είναι κατάλληλα για το κάθε στάδιο μιας συγκεκριμένης συνάντησης ή του σεμιναρίου στο σύνολό του. Ο προσδιορισμός του πεδίου ενός συγκεκριμένου σεμιναρίου, οι συγκεκριμένες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων του σεμιναρίου, μαζί με την εμπειρία του διευκολυντή και την κατανόηση των δυναμικών της ομάδας θα καθορίσουν την επιλογή των εργασιών και τη δομή του συνολικού προγράμματος.

Εντός αυτής της προοπτικής, οι εργασίες παρουσιάζονται παρακάτω σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: (i) Εργασίες Σύνδεσης & Σχηματισμού Ομάδας, (ii) Κύριες εργασίες, and (iii) Εργασίες για Κλείσιμο. Ο σκοπός αυτής της κατηγοριοποίησης προκύπτει από το γεγονός ότι διαφορετικές ασκήσεις υπογραμμίζουν διαφορετικές θεμελιώδεις αρχές και έννοιες της **Συστημικής-Διαλεκτικής Προσέγγισης**¹, οι οποίες αναδύονται και εμφανίζονται εντός συγκεκριμένης διεργασίας και χρονικής στιγμής μιας βιωματικής διαδικασίας μάθησης.

“Η διαμόρφωση συστημικής σκέψης και ολιστικής κατανόησης ενώ, την ίδια στιγμή, εκπαιδεύεις για την προσωπική διαφοροποίηση του εκπαιδευόμενου, είναι μια διαδικασία “μετασχηματιστικής μάθησης”.

Είναι η εμπειρία μας ότι αυτή η επαγγελματική και προσωπική διαδικασία μετασχηματισμού μπορεί να επιτευχθεί πληρέστερα σε ένα πρόγραμμα ομάδας κατάρτισης το οποίο, καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας του, έχει βιωματικό χαρακτήρα. Ένα μέρος όπου, σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσης, δίνονται στους εκπαιδευόμενους οι ευκαιρίες να εστιάσουν στην ενδοπροσωπική τους εμπειρία και να δουλέψουν στις διαπροσωπικές τους δεξιότητες. Η διεργασία της ομάδας των εκπαιδευομένων γίνεται συνεπώς ένα από τα θεμελιώδη εργαλεία μάθησης.” (page 41, Πολυχρόνη κ.ά., 2008)

Ημέρα 1^η

- Καλωσορίζοντας τους Συμμετέχοντες
- Πρόλογος των Εκπαιδευτών και του Σεμιναρίου:
 - Συν-δημιουργώντας ένα αρχικό “συμβόλαιο”
 - Εισαγωγή της Συστημικής Διαλεκτικής Προσέγγισης
 - Βασικές Συστημικές Αρχές
- Σχηματισμός Ομάδας: δυάδες, μικρές ομάδες, μεγάλη ομάδα
- Εργασία: μεμονωμένα και /ή μικρή ομάδα
- Ολομέλεια: διαδοχή και σύνθεση

Χαρτογράφηση των κινδύνων, διάγνωση των αναγκών και μοντελοποίηση της πολυτροπικής παρέμβασης προς την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των νέων σε δύσκολες καταστάσεις (Project No: 2016-1-RO01- KA205—023754)

Το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου δεν αποτελεί επίσημη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευθύνη για το περιεχόμενο και τις απόψεις που εκφράζονται στο παρόν εγχειρίδιο ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς.

Erasmus+

Ημέρα 2^η έως Ημέρα 10^η

- Κάθε ημέρα περιλαμβάνει μια πρωινή και μια απογευματινή εργασία, αποτελούμενη από: **Άσκηση Σύνδεσης – Βιωματική Άσκηση – Τελική Σύνθεση.**
- Το ξεκίνημα κάθε ημέρας είναι αφιερωμένο στην **“Σύνδεση”** των συμμετεχόντων, π.χ. συν-δημιουργία συλλογικών σχέσεων, εμπιστοσύνη, ασφάλεια
- Οι βιωματικές ασκήσεις εκτελούνται από τους συμμετέχοντες, μετά από τις οποίες μπαίνουν σε μικρές ομάδες έτσι ώστε να ανταλλάξουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις γνώσεις.
- Το κλείσιμο περιλαμβάνει όλη την ομάδα ξανά μαζί:
 - Οι μικρές ομάδες παρουσιάζουν την δική τους ανατροφοδότηση και ο διοργανωτής/εκπαιδευτής αντανακλά πίσω μια συνθετική αφήγηση ολόκληρης της ομάδας όπως προέκυψε από την ‘ακολουθία’ των αναφορών των μικρών ομάδων– αυτές θεωρούνται ως οι “εσωτερικές φωνές” ολόκληρης της ομάδας.
- Ο διοργανωτής/εκπαιδευτής προσφέρει της θεωρητικές αρχές που διέπουν το συγκεκριμένο έργο και την εμπειρία της ομάδας. Αυτός/αυτή συσχετίζει τη συνολική διαδικασία με το στόχο/θέμα του προγράμματος (στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, με την Υποστήριξη Νέων σε Κρίση)

Βασικές Έννοιες

Σύνδεση

Η σύνδεση αναφέρεται σε μία εργασία/άσκηση/διαδικασία που χρησιμοποιείται για να προωθήσει την ανάπτυξη της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης στην ομάδα. Τα μέλη της ομάδας μπορεί να κληθούν να μοιραστούν μια σκέψη/συναίσθημα με τους άλλους σχετικά με το “Πού είναι αυτή την στιγμή” ή “Πώς αισθάνονται ερχόμενοι σήμερα στην εκπαίδευση. Αυτό το μοίρασμα είναι προαιρετικό και αυθόρμητο και επιτρέπει τους διευκολυντές να αποκτήσουν μια καλύτερη αίσθηση των ανησυχιών των μελών της ομάδας και της σύνδεσής τους, και έτσι, διευκολύνει την περαιτέρω ανάπτυξη. Ο εκπαιδευτής/διευκολυντής αποδέχεται και επικυρώνει αυτές τις εμπειρίες και σημειώνει πόσο κοινές αυτές είναι σε τέτοιου είδους εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Διαμόρφωση Ομάδας/Συστήματος

Η Διαμόρφωση Ομάδας / Συστήματος σε μια εργασία / άσκηση η οποία χρησιμοποιείται για να ενθαρρύνει την σύνδεση και να αναπτύξει την αίσθηση του «ανήκειν» στην ομάδα ως σύνολο. Αυτό μπορεί να προϋποθέτει την δημιουργία δυάδων που στην συνέχεια ενσωματώνονται (ομαδοποιούνται) σε ομάδες των τεσσάρων. Με άλλα λόγια, μετακίνηση “από το άτομο στην αρχική ανάδυση της ομάδας ως σύστημα. Σκοπός του σταδίου αυτού είναι να αναπτύξει μια αρχική διαδικασία σύνδεσης για να λειτουργήσει ως βάση, όπου

Erasmus+

οι εκπαιδευόμενοι γίνονται περισσότερο συναισθηματικά ανοιχτοί σε μια μαθησιακή εμπειρία trainees ” (σελ 32, Πολυχρόνη κ.ά., 2008).

Βιωματική Διαδικασία

Η Βιωματική Διαδικασία αναφέρεται στο κύριο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Περιλαμβάνει μια εργασία βιωματικής φύσεως: μια δραστηριότητα που εμπεριέχει τόσο εσωτερική εργασία όσο σχεσιακές διαδικασίες και υπογραμμίζει μία ή περισσότερες συστημικές έννοιες/αρχές που πρέπει να μάθουμε.

Μικρές Ομάδες

Οι Μικρές Ομάδες χρησιμοποιούνται είτε για να καταλύσουν είτε για να επεξεργαστούν μια εμπειρία. Τα μέλη μοιράζονται τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα ή τα συναισθήματά τους από μια εργασία που εκτέλεσαν –Τι μάθατε από την εμπειρία; Σχετικά με τη δουλειά; Για τον εαυτό σας; Οι μικρές ομάδες καλούνται κάθε φορά να συν-δημιουργήσουν μια σύντομη αναφορά της διεργασίας για ολόκληρη την ομάδα. Κατά καιρούς, η αναφορά μπορεί επίσης να μοιραστεί μέσω μια ζωγραφιάς ή ενός συμβόλου της διαδικασίας της μικρής ομάδας.

Ολομέλεια

Η Ολομέλεια αναφέρεται στα μέλη ολόκληρης της ομάδας μαζί σε έναν ανοιχτό κύκλο. Αφού συζητήσουν οι μικρές ομάδες επανέρχονται στην ολομέλεια-παραμένοντας πάντα κοντά/δίπλα στους συναδέλφους της μικρής ομάδας. Κάθε ομάδα αναφέρεται στην ολομέλεια, ενώ μοιράζεται την ανατροφοδότηση των συναισθημάτων και όσων έμαθε σε έναν ανοιχτό κύκλο. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι ομάδες δεν παρουσιάζονται σε προκαθορισμένη σειρά. Είναι ελεύθερες να μοιραστούν όταν το θεωρούν κατάλληλο, με βάση τα κριτήρια σύνδεσης με την παρουσίαση της προηγούμενης ομάδας..

“ Η επανένωση ως πλήρης ομάδα είναι μια από τις πιο σημαντικές φάσεις στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αποκαλύπτει ένα μετα-επίπεδο πεδίο της διεργασίας ολόκληρης της ομάδας σε μια μεγαλύτερη πολυπλοκότητα. Αυτό περιλαμβάνει τα κυριότερα θέματα που διαπραγματεύονται στην ομάδα εκείνη τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή της αναπτυξιακής της διαδικασίας, μαζί με τις πολυφωνίες των συναισθημάτων, των ιδεών και των ανησυχιών των μελών της (σελίδα 34, Πολυχρόνη κ.ά., 2008).

Erasmus+

Αφήγηση /Σύνθεση Ομάδας

Από την ακολουθία των ποικίλων αναφορών της μικρής ομάδας αναδύεται μια ομαδική αφήγηση - μια αφήγηση η οποία συν-δημιουργείται αυθόρμητα μέσα από το μοίρασμα των εισροών των μικρών ομάδων ή/και συμβόλων, σε ολόκληρη την ομάδα και φανερώνεται από τον διευκολυντή / εκπαιδευτή.

“ Ο εκπαιδευτής ακούει αυτές τις αναφορές, βλέποντάς τις ως εκφράσεις των διαφορετικών εσωτερικών φωνών της ομάδας. Προσπαθεί να κατανοήσει το περιεχόμενο, την αλληλουχία και τα σύμβολα των διαφορετικών φωνών σε σχέση με το πλαίσιο/στόχο της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής συνάντησης και το υπό συζήτηση θέμα. Αυτή τη στιγμή, ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι να ενημερώσει και να ενσωματώσει τη ροή της διαφοράς στις φωνές της ομάδας. Αυτό γίνεται παράγοντας νόημα από τα σύμβολα μέσα στο πλαίσιο της αλληλουχίας που εκφράζονται και αντανακλώντας, πίσω στην ομάδα, μια ενοποιημένη σύνθεση σχετική με την όλη διεργασία της ομάδας..

Ο εκπαιδευτής μπορεί να θεωρηθεί ως ένας “εξωτερικός μάρτυρας ” της διεργασίας της ομάδας. Εκείνος που εκφράζει στην ομάδα την κατανόησή του για το τι εξελίχθηκε ως «μονάδα που αντικατοπτρίζει την ομάδα», διευκολύνοντας έτσι την ανάπτυξη ενός νέου επιπέδου ενοποιητικής συνεργατικής κατανόησης»(σελίδα 34, Polychroni et al., 2008).

Erasmus+

Δομή Εκπαίδευσης

Κάθε ημέρα η εκπαίδευση αποτελείται από τρία κύρια διαδοχικά στάδια:

- (i) Σύνδεση & Σχηματισμός Ομάδας
- (ii) Βιωματική Διαδικασία
- (iii) Τελική Σύνθεση

Κάθε μία από τις δύο προαναφερθείσες κατηγορίες περιλαμβάνει πιθανές εργασίες / ασκήσεις που μπορούν να εκτελεστούν ανάλογα με τις συστημικές έννοιες / αρχές που επιθυμεί να τονίσει ο διευκολυντής / εκπαιδευτής για μια συγκεκριμένη συνάντηση - λαμβάνοντας πάντα υπόψη τόσο το πεδίο του σεμιναρίου όσο και τις συγκεκριμένες ανάγκες των συμμετεχόντων με τη δυναμική της ομαδικής διαδικασίας εκείνη τη στιγμή. Αυτές περιλαμβάνουν εργασία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο μικρών ομάδων.

Το κλείσιμο της ημέρας συνίσταται στο να συγκεντρωθεί ολόκληρη η ομάδα ξανά μαζί. Οι μικρές ομάδες δίνουν το στίγμα τους και ο διευκολυντής φανερώνει την ομαδική αφήγηση που αναδύθηκε και αναφέρεται σε συγκεκριμένες σχετικές συστημικές αρχές/έννοιες.

Κατά συνέπεια, η δομή του Προγράμματος Εκπαίδευσης που αναφέρεται σε αυτό το Εγχειρίδιο βασίστηκε σε μερικά από τα **Θέματα που το Ινστιτούτο** θεωρεί ουσιώδη για την κατάρτιση όσων εργάζονται με Νέους σε Κρίση. Αυτά ήταν:

1. Διαμόρφωση Ομάδας/Συστήματος:
 - a. Συν-δημιουργία εμπιστοσύνης μέσα από την σύνδεση
 - b. Συμβόλαιο: Μάθηση μέσα από πράξη
 - c. Πολυπλοκότητα και Αλλαγή
2. Ο Άνθρωπος ως ένα Βιοψυχοκοινωνικό Σύστημα
 - a. Ιεραρχία και Διάδραση των Συστημάτων
 - b. Σπουδαιότητα Πλαισίου:
 - (i) Κοινωνικοπολιτισμική / Παγκόσμια Αλλαγή: μετάβαση/αποτελέσματα στη λειτουργία (συγκεκριμένα στη σημερινή νεολαία)
 - c. Οικογενειακή Λειτουργία και Αλλαγή Κύκλου Ζωής: εφηβεία και νεαρή ενήλικη ζωή
3. Εαυτός ως μία Διαλεκτική Διαδικασία Ανάπτυξης
 - a. Αυτογνωσία/Εσωτερικές Φωνές: ανακάλυψη και αξιοποίηση
 - b. Διαγενεακά Μοτίβα
 - c. Δεξιότητες Αυτό-Καθοδήγησης: συναισθηματική ενημερότητα, ενδυνάμωση μέσα από προσωπικό νόημα και σύνδεση
 - d. Όρια: εαυτός και άλλοι
 - e. Ευελιξία: ανοιχτότητα στο καινούριο και/ή σε εναλλακτικές πιθανότητες / λύσεις
4. Διαπροσωπικές Σχέσεις:
 - a. Ενέργειες Επικοινωνίας
 - b. Προσαρμογή και Ενσυναίσθηση

Erasmus+

5. Διεργασία Ομάδας:
 - a. Τύποι Ηγεσίας στις Ομάδες
 - b. Αντανακλαστική Απήχηση:
 - (i) “Η διαφορά κάνει τη διαφορά”
 - (ii) Ανοιχτότητα και χρήση όλων των αναδυόμενων φωνών, συμπεριφορών και δυναμικών για αμοιβαίο μεγάλωμα
 - c. Συν-εξέλιξη
6. Ενδυνάμωση και Ανάπτυξη: Ενδο/Δια-προσωπικές δεξιότητες για νέους ανθρώπους
 - a. Προσωπικό Νόημα

Εργασίες

Συλλογισμός

Οι εργασίες εκτελούνται τόσο κατά τις πρωινές όσο και τις απογευματινές συναντήσεις. Όλες οι εργασίες ακολουθούν μια παρόμοια δομή και ένα σύνολο οδηγιών. Αυτό που ποικίλλει είναι το περιεχόμενο και η μορφή της εργασίας. Πολλές συστημικές έννοιες/αρχές σχετίζονται και μπορούν να συνδεθούν με κάθε εργασία. Η συγκεκριμένη συστημική θεωρητική αρχή και/ή έννοια που ο εκπαιδευτής/διευκολυντής θεωρεί ως συναφή με το θέμα της εκπαίδευσης και με την συγκεκριμένη συνάντηση στην ανάπτυξη της ομάδας είναι η βάση για την επιλογή μιας συγκεκριμένης εργασίας

Αυτό που ακολουθεί-δεν είναι μια εξαντλητικός κατάλογος πιθανών εργασιών-αντιστοιχεί στις εργασίες που επιλέχθηκαν και πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια αυτού του συγκεκριμένου προγράμματος εκπαίδευσης.

Σύνδεση/Εργασίες Σχηματισμού Ομάδας: στοχεύουν στην ενθάρρυνση της διαμόρφωσης της ομάδας ως ζωντανού συστήματος, στην δημιουργία ασφάλειας και στην προώθηση της συνεργασίας και στην ενίσχυση της συνοχής της ομάδας.

Κάθε μέρα του προγράμματος, ανεξαρτήτως της διάρκειάς του, ξεκινά με μια άσκηση σύνδεσης μεταξύ των συμμετεχόντων αλλά και σε όλες τις ημέρες του προγράμματος.

Αυτό που ποικίλλει είναι ο τύπος της εργασίας σύνδεσης που επιλέγεται από τον διευκολυντή / εκπαιδευτή, καθώς η ομάδα εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου - ορισμένες εργασίες μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο μέσα σε μια ήδη σχηματισμένη/αναπτυγμένη ομάδα.

Πέντε πιθανές εργασίες σύνδεσης & σχηματισμού ομάδας ακολουθούν:

1. Παρουσίαση Συμμετέχοντα:
 - ο Δυάδες: γνωρίζοντας ο ένας τον άλλον
 - ο Ομάδες των 4: κάθε συμμετέχων παρουσιάζει τον άλλον(από την δυάδα) στην ομάδα, μιλώντας στην συνθήκη του "Εγώ" (δηλαδή σαν να ήταν αυτός)
2. Μια θετική στιγμή στην επαγγελματική σου ζωή
3. Μια δύσκολη στιγμή στην επαγγελματική σου ζωή
4. Χρησιμοποιώντας σύμβολα: μουσική, στίχος, ήρωας
5. Κάτι που σας αρέσει να κάνετε

Οι Εργασίες Βιωματικής Διαδικασίας αποτελούν το κεντρικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επισημαίνουν μία ή περισσότερες βασικές έννοιες / αρχές και επιλέγονται ανάλογα. Αυτές οι εργασίες ενθαρρύνουν την κατανόηση της Συστηματικής-Διαλεκτικής Προσέγγισης που προκύπτει από την βιωμένη εμπειρία, τις ιδέες και το μοίρασμα των συμμετεχόντων..

Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει εργασίες, όπως:

- Συμπλήρωση Πρότασης: άποψη/εμπειρία
- Παιχνίδι Συστήματος
- Παιχνίδι Ανταλλαγής
- Κύκλος Ζωής Οικογένειας
- Οικογένεια σε Κρίση
- “Είναι Δευτέρα 14.40...”: Ιεραρχία/Πολυπλοκότητα
- Διευρύνοντας το Πλαίσιο

- Εαυτός εναντίον Ρόλων στο Εργασιακό Πλαίσιο

Οι Εργασίες Βιωματικής Διαδικασίας αποτελούν το κεντρικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επισημαίνουν μία ή περισσότερες βασικές έννοιες / αρχές και επιλέγονται ανάλογα. Αυτές οι εργασίες ενθαρρύνουν την κατανόηση της Συστηματικής-Διαλεκτικής Προσέγγισης που προκύπτει από την βιωμένη εμπειρία, τις ιδέες και το μοίρασμα των συμμετεχόντων. Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει εργασίες, όπως:

- Συμπλήρωση Πρότασης: άποψη/εμπειρία
- Παιχνίδι Συστήματος
- Παιχνίδι Ανταλλαγής
- Κύκλος Ζωής Οικογένειας
- Οικογένεια σε Κρίση
- “Είναι Δευτέρα 14.40...”: Ιεραρχία/Πολυπλοκότητα
- Διευρύνοντας το Πλαίσιο
- Εαυτός εναντίον Ρόλων στο Εργασιακό Πλαίσιο
- Αξιώματα Επικοινωνίας
- “Το σχολείο έχει σχεδόν τελειώσει...”

Οι Εργασίες Κλεισίματος εκτελούνται προς το τέλος της εκπαίδευσης και στοχεύουν στο να προσφέρουν στους συμμετέχοντες μια αίσθηση κλεισίματος της συνολικής εμπειρίας.

Σε αυτή τη φάση αρχίζουν να εμφανίζονται τα συναισθήματα κλεισίματος και αποχωρισμού. Οι εργασίες αυτής της φάσης θα πρέπει να διευκολύνουν την έκφραση αυτών των συναισθημάτων και να προωθήσουν την υποβολή εκθέσεων-ενημερώσεων της εμπειρίας κάθε μέλους της ομάδας κατά τη συγκεκριμένη ημέρα ή σε ολόκληρο το σεμινάριο. Είναι επίσης σημαντικό να πραγματοποιηθεί ένα είδος αξιολόγησης τόσο της γνώσης όσο και της όλης διαδικασίας” (Φιλίππου & Καραντάνα, 2010).

Αυτές οι εργασίες περιλαμβάνουν:

- Ικανοποιητικό Αίτημα
- Ονειρεύομαι
- Μαγικό Κατάστημα

Παρακάτω βλέπουμε μια ενδεικτική αντιστοίχιση των εργασιών με τα θέματα εκπαίδευσης / συστημικές αρχές / έννοιες όπως περιγράφηκαν προηγουμένως.

Εργασίες Σύνδεσης	
Εργασίες	Συστημικές Έννοιες/Αρχές
Παρουσίαση Συμμετέχοντα	Αυτο-γνωσία/ Αυτο-επίγνωση

Erasmus+

Εργασίες Σύνδεσης	
Μια θετική στιγμή στην επαγγελματική ζωή	Έκφραση Εαυτού – σύνδεση/μοίρασμα με άλλους/συνεργασία
Μια δύσκολη στιγμή στην επαγγελματική ζωή	
Χρησιμοποιώντας Σύμβολα: μουσική, στίχος, ήρωας	
Κάτι που μου αρέσει να κάνω	Ενσυναίσθηση
	Βιοψυχοκοινωνικό Σύστημα
	Ενδυνάμωση/ Ανάπτυξη Προσωπικού Νοήματος

Καθώς όλες οι εργασίες σύνδεσης εκτελούνται για να προωθηθεί η διαμόρφωση ομάδων, όλες περιλαμβάνουν τις ίδιες συστηματικές έννοιες. Με αυτή την έννοια, οι εκπαιδευτές μπορούν να επιλέξουν μία από αυτές ως αρχικές εργασίες, εκτός από την εργασία "μοιράζομαι μια δύσκολη στιγμή ..." καθώς αυτή η εργασία έχει υψηλότερα επίπεδα έκθεσης εκ μέρους των συμμετεχόντων και επομένως απαιτείται μια πιο καθιερωμένη εμπιστοσύνη και εξοικείωση της ομάδας.

Erasmus+

Βιωματικές Εργασίες	
Εργασίες	Συστημικές Έννοιες/Αρχές
Παιχνίδι Συστήματος	Διεργασία Ομάδας Ο Άνθρωπος ως Σύστημα
Παιχνίδι Ανταλλαγής	Διαπροσωπική Επικοινωνία Ενδυνάμωση Αυτο-γνωσία/ Αυτό-επίγνωση Έκφραση Εαυτού : σύνδεση/μοίρασμα με άλλους
Κύκλος Ζωής Οικογένειας	Διαγενεακά Μοτίβα Στάδια Οικογένειας και Λειτουργία Ποικίλλες Εσωτερικές φωνές Αυτο-γνωσία / Αυτό-επίγνωση Πολύπλοκη κοινωνικοπολιτισμική και παγκόσμια αλλαγή
Οικογένεια σε Κρίση	Διαγενεακά Μοτίβα Πολύπλοκη κοινωνικοπολιτισμική και παγκόσμια αλλαγή Θέτοντας Όρια Τύποι Ηγεσίας
“Είναι Δευτέρα 14.40...”	Πολυπλοκότητα/Ιεραρχία των Συστημάτων Θέτοντας Όρια Έκφραση εαυτού
Διευρύνοντας το Πλαίσιο	Ευελιξία Εσωτερικές Φωνές Αυτο-γνωσία/ Αυτό-επίγνωση
Εαυτός εναντίον Ρόλων στο	Θέτοντας Όρια

Erasmus+

Εργασιακό Πλαίσιο	Ευελιξία Αυτο-γνωσία/ Αυτο-επίγνωση Εσωτερικές Φωνές Έκφραση εαυτού – μοίρασμα με άλλους
Αξιώματα Επικοινωνίας	Διαπροσωπική Επικοινωνία Ενδυνάμωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας
“Το σχολείο έχει σχεδόν τελειώσει...”	Δυναμικά Ομάδας: Ρόλοι/Ηγέτες Αυτο-γνωσία/ Αυτο-επίγνωση

Erasmus+

Εργασίες για Κλείσιμο	
Εργασίες	Συστημικές Έννοιες/Αρχές
Ικανοποιητικό Αίτημα	Ενδυνάμωση και Ανάπτυξη Διαπροσωπική επικοινωνία και δεξιότητες Αυτο-γνωσία/ Αυτο-επίγνωση Έκφραση εαυτού – μοίρασμα με άλλους – ενσυναίσθηση
Ονειρεύομαι	Ενδυνάμωση και προσωπικό νόημα Ευελιξία Έκφραση εαυτού – μοίρασμα με άλλους Αυτο-γνωσία/ Αυτο-επίγνωση Εσωτερικές Φωνές
Μαγικό Κατάστημα	Έκφραση εαυτού – μοίρασμα με άλλους Αυτο-γνωσία/ Αυτο-επίγνωση / Αυτονομία Ευελιξία

Erasmus+

Αναλυτική Περιγραφή Εργασίας

Σύνδεση & εργασίες Σχηματισμού Ομάδας

Κάτι που σας αρέσει να κάνετε

Δυάδες (επιλέξτε το λιγότερο γνωστό σε εσάς πρόσωπο)

Να γνωρίσετε ο ένας τον άλλο. Αρχικά, παρουσιάστε τον εαυτό σας μοιραζόμενος κάτι για σας, κάτι που πραγματικά σας αρέσει να κάνετε (όχι επαγγελματικά, κάτι σαν χόμπι). Στη συνέχεια, μοιραστείτε τις προσδοκίες σας από αυτό το σεμινάριο, από την άποψη του τι περιμένετε να βγει από αυτό, αλλά και από τον τρόπο που περιμένετε / επιθυμείτε αυτή τη φορά εδώ να είναι.

Ομάδες των 4 (2 δυάδες ενώνονται)

Περιγράψτε το ταίρι σας από την δυάδα όπως εκείνος μοιράστηκε μαζί σας (στο πρώτο πρόσωπο)

Ο καθένας σας να μοιραστεί συναισθήματα, σκέψεις και προσδοκίες.

Γράψτε σε ένα χαρτί συναισθήματα, σκέψεις και τις κοινές σας προσδοκίες γι' αυτό το σεμινάριο.

Προαιρετικά, στις ίδιες ομάδες των 4:

- Γράψτε ένα σύνθημα που να ξεκινάει με την φράση: "Οι νέοι σε κίνδυνο σήμερα..."
- Δώστε ένα ψευδώνυμο στην μικρή σας ομάδα

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων εκφράστηκαν από τις μικρές ομάδες.

Παρουσίαση Συμμετέχοντα: γνωρίζοντας ο ένας τον άλλον.

Δυάδες (διαλέξτε ένα πρόσωπο που θεωρείται ότι είναι διαφορετικό από εσάς και που θα θέλατε να το γνωρίσετε λίγο περισσότερο. Εστιάστε σε κάποια διαφορά με ένα άλλο άτομο που παρατηρείτε στο εδώ και τώρα.)

Οι συμμετέχοντες παρουσιάζουν τον εαυτό τους από προσωπική και επαγγελματική άποψη. Κάθε δυάδα συζητάει σχετικά με τις ομοιότητες που εμφανίστηκαν / αναδύθηκαν κατά της διάρκεια της διαδικασίας.

Erasmus+

Ομάδες των 4 (2 δυάδες ενώνονται)

Κάθε ταίρι από τις δυάδες παρουσιάζει το ταίρι του στην υπόλοιπη ομάδα. Η ομάδα των 4 αναγνωρίζει κάποιες ομοιότητες μεταξύ των 4 αφηγήσεων. Κάθε ομάδα των 4 αναστοχάζεται πάνω στην εμπειρία και διατυπώνει την εμπειρία τους σε μερικές φράσεις.

Η φράση θα μοιρασθεί με την Ολομέλεια..

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων εκφράστηκαν από τις μικρές ομάδες.

Χρησιμοποιώντας σύμβολα: μουσική, στίχος, ήρωας

Δυάδες

Κάθε συμμετέχων θα σκεφτεί ένα σύμβολο για το ταίρι του : μια μουσική που περιγράφει το ταίρι του από την δυάδα, όπως έναν στίχο, ή ένα σούπερ-ήρωα, κ.α.

Ομάδες των 4 (2 δυάδες ενώνονται)

Αναστοχασμός πάνω στην διεργασία.

Ολομέλεια

Μοιραστείτε το στίγμα μέσα στην μεγάλη ομάδα. Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια αλληλουχία των όσων εκφράστηκαν από τις μικρές ομάδες.

Μια θετική στιγμή της επαγγελματικής σου ζωής

Δυάδες (επιλέξτε το λιγότερο γνωστό σε εσάς πρόσωπο)

Μοιραστείτε μία θετική στιγμή της επαγγελματικής σας ζωής, μια στιγμή που θέρμανε την καρδιά σας...

Ομάδες των 4 (επιλέξτε τη λιγότερο γνωστή σε εσάς δυάδα)

Συζητήστε και στη συνέχεια καταγράψτε οποιαδήποτε κοινά σημεία(αρχές, κτλ.) τα οποία αναδύθηκαν στην προηγούμενη συζήτησή σας με τα ταίρια σας από τις δυάδες..

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων εκφράστηκαν στις μικρές ομάδες.

Erasmus+

Μια δύσκολη στιγμή της επαγγελματικής σου ζωής

Δυάδες (επιλέξτε ένα άτομο με το οποίο νιώθετε άνετα αυτήν την στιγμή- ΌΧΙ στην πρώτη συνάντηση)

Σκεφτείτε ένα δύσκολο, περίπλοκο γεγονός στην επαγγελματική σας ζωή. Μοιραστείτε την με το ταίρι σας.

Μικρές ομάδες (επιλέξτε ένα άτομο με το οποίο νιώθετε άνετα αυτήν την στιγμή)

Συζητήστε για όσα μοιραστήκατε στις δυάδες σας και δείτε εάν υπάρχουν κάποιες ομοιότητες/κοινά σημεία μεταξύ τους. Καταγράψτε τα.

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων εκφράστηκαν στις μικρές ομάδες..

Ασκήσεις Βιωματικής Διαδικασίας

Παιχνίδι Συστήματος¹

[Χαρακτηριστικά και κανόνες Συστήματος]

Δύο εθελοντές καλούνται να σταθούν έξω από την ομάδα και να απομακρυνθούν από το δωμάτιο έως ότου τους ζητήσουμε να επιστρέψουν.

Για την υπόλοιπη ομάδα: Σηκωθείτε...καθένας από εσάς διαλέγει δύο άτομα στην ομάδα χωρίς να τους το πει και προσπαθεί να....)

- Βήμα 1: Σηκωθείτε. Αρχίστε να κινείστε στο δωμάτιο και κοιτάξτε στα μάτια άλλων, λέγοντας γεια(χρησιμοποιώντας μόνο τα μάτια) και στην συνέχεια, μετά από νεύμα των εκπαιδευτών, σταματήστε να κοιτάτε τους άλλους.
- Βήμα 2: Κάθε συμμετέχων θα επιλέξει 2 άλλους συμμετέχοντες και θα προσπαθήσει βρίσκεται στην ίδια απόσταση ο ένας από τον άλλον- είτε σε τρίγωνο είτε σε σειρά, ανεξάρτητα από το πώς ή πού θα μετακινηθούν τα άλλα 2 άτομα).

¹ Revised version of REOS TOOLKIT MODULE NO. 9: The Systems Game

<http://reospartners.com/wp-content/uploads/2015/07/Reos-Partners-Toolkit-Module-9-The-Systems-Game.pdf>

Erasmus+

Ζητάμε από τους δυο εθελοντές να εισέλθουν και να παρατηρήσουν τι συμβαίνει... Δεν αποτελούν μέρος αυτού του “συστήματος” και θα προσπαθήσουν να εξηγήσουν τι συμβαίνει...

Ομάδες των 4 (όπως και πριν)

Συζητήστε για την εργασία. Μοιραστείτε σκέψεις και συναισθήματα γι’ αυτήν

Γράψτε κάτι ως μικρή ομάδα ώστε να το μοιραστείτε με τους υπόλοιπους στην Ολομέλεια

Χρησιμοποιείτε μια αναλογική μορφή έκφρασης, π.χ. ένα σύμβολο, μια ζωγραφιά, κλπ.

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων εκφράστηκαν από τις μικρές ομάδες.

Σχετική θεωρία – σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής:

- Η συζήτηση θα αντικατοπτρίζει ορισμένα χαρακτηριστικά του συστήματος :
- Ομοιότητα (η ικανότητα του οργανισμού/ ζωντανού συστήματος να επιδιώκει και να διατηρεί μια κατάσταση ισορροπίας ή σταθερότητας στο εσωτερικό του περιβάλλον όταν αντιμετωπίζει εξωτερικές αλλαγές)
- Κλειστό σύστημα, αλλά ταυτόχρονα ανοιχτό σύστημα, κλπ.
- Ένα σύστημα είναι κάτι περισσότερο από το άθροισμα των μερών του
- Κάθε αλλαγή σε ένα μέρος των συστημάτων επηρεάζει ολόκληρο το σύστημα κλπ.

Παιχνίδι Ανταλλαγής²

[διευκολύνοντας/ προωθώντας σύνδεση, χωρίς χαρακτηρισμούς για τους άλλους]

- Σηκωθείτε, σπρώξτε τις καρέκλες προς τα πίσω
- Περπατήστε τριγύρω σε όλη την αίθουσα...όχι τόσο γρήγορα, με τον δικό σας ρυθμό, προς την δική σας κατεύθυνση... Ενώ περπατάτε, προσπαθήστε να χαιρετάτε τους άλλους που συναντάτε στο μονοπάτι σας, μόνο με τα μάτια σας! (...Συμπεριλάβετε ολόκληρη την αίθουσα, μην μένετε στα περίχωρα...)
- When I say “switch” Όταν σας πω “αλλαγή”, θέλω να συνεχίσετε να περπατάτε δίχως να κοιτάζετε άλλα άτομα, χωρίς να χαιρετάτε...[όπως στο αεροδρόμιο, όταν βιάζεστε...χωρίς να επικοινωνείτε με κανέναν. Προσπαθήστε να μείνετε σε επαφή με το συναισθημά σας.

² Revised version of REOS TOOLKIT MODULE NO. 13: The Switch Game

<http://reospartners.com/wp-content/uploads/2015/07/Reos-Partners-Toolkit-Module-13-The-Switch-Game.pdf>

Χαρτογράφηση των κινδύνων, διάγνωση των αναγκών και μοντελοποίηση της πολυτροπικής παρέμβασης προς την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των νέων σε δύσκολες καταστάσεις (Project No: 2016-1-R001- KA205—023754)
Το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου δεν αποτελεί επίσημη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευθύνη για το περιεχόμενο και τις απόψεις που εκφράζονται στο παρόν εγχειρίδιο ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς.

Erasmus+

- Αλλάξτε!: Πείτε γειά με τα μάτια σας...
 - Αλλάξτε!: μην κοιτάτε κανέναν, παρατηρήστε το σώμα σας, πώς αισθάνεστε...
 - Αλλάξτε!: συνδέεστε με τους άλλους, τους χαιρετάς σιωπηλά..
 - Αλλάξτε!: καμία επαφή (παρατηρήστε το σώμα σας)
 - Αλλάξτε!: θέλετε να τους πείτε γειά, από καρδιάς...
- Αργά, διαλέξτε ένα άτομο και σταθείτε ο ένας μπροστά στον άλλον
 - Κοιτάξτε αυτό το άτομο από την κορυφή έως τα νύχια
 - Αναλογιστείτε οποιαδήποτε κρίση έχετε ήδη σχηματίσει σχετικά με αυτό το άτομο, θετική ή αρνητική, ενδιαφέρουσα ή αμβλεία(θαμπή), ελκυστική ή μη...
 - Αναλογιστείτε τις κρίσεις που έχετε σχηματίσει από αυτό το άτομο... Φέρτε στο μυαλό σας αυτές τις ετικέτες/κρίσεις. Τώρα σπρώξτε τις μακριά!
 - Αυτό το άτομο έχει ένα παρελθόν, έχει μια οικογένεια, έχει όνειρα, φιλοδοξίες, έχει μια γέννηση, ένα πεπρωμένο στη ζωή και ένα θάνατο.
 - Το πρόσωπο μπροστά σου αποτελεί ένα μυστήριο για σένα...
 - Αποχαιρετίστε.
 - Βρείτε ένα άλλο ταίρι. Κοιτάξτε αυτό το άτομο από την κορυφή έως τα νύχια. Συνειδητοποιήστε οποιαδήποτε κρίση...Βγάλτε τις μακριά! Αποτελούν δικές σου κρίσεις! Αυτό το άτομο είναι μοναδικό..... έχει μια γέννηση, ένα πεπρωμένο/μονοπάτι και ένα σημείο ένα θάνατο... Αποτελεί ένα μυστήριο... Πείτε του/της αντίο όπως νιώθετε...
 - Ψάξτε 3 άλλα άτομα και καθίστε μαζί. Σχηματίστε μικρές ομάδες.
 - Μιλήστε για την εμπειρία σας: Τί είναι εδώ που προσπαθούμε να μάθουμε;

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν από τις μικρές ομάδες.

Σχετική θεωρία - σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής::

- Όλοι μας είμαστε εδώ παρόντες, χωρίς προκαταλήψεις.
- Όλα αυτά είναι προβολές, όχι πραγματικά γεγονότα.
- Την ανάγκη να είσαι ο εαυτός σου και ταυτόχρονα την ανάγκη να συνδεθείς.
- Αυτονομία μέσα από και για την Αλληλεξάρτηση

Κύκλος Ζωής Οικογένειας

Οι εκπαιδευόμενοι σχηματίζουν μικρές ομάδες -" οικογένειες " σε διαφορετικές φάσεις της ζωής:

1. Νιόπαντροι, χωρίς παιδιά

Χαρτογράφηση των κινδύνων, διάγνωση των αναγκών και μοντελοποίηση της πολυτροπικής παρέμβασης προς την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των νέων σε δύσκολες καταστάσεις (Project No: 2016-1-R001- KA205—023754)
Το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου δεν αποτελεί επίσημη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευθύνη για το περιεχόμενο και τις απόψεις που εκφράζονται στο παρόν εγχειρίδιο ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς.

2. Οικογένεια με μικρό παιδί/ μικρά παιδιά
3. Οικογένεια με παιδιά στην εφηβεία
4. Οικογένεια με νεαρό/ούς ενήλικα/ες

Ο εκπαιδευτής δίνει τις ακόλουθες οδηγίες σε κάθε οικογένεια:

- Τι σκοπεύετε να κάνετε αυτό το σαββατοκύριακο;

Αφού έχουν γράψει το σενάριο που προέκυψε από την συζήτησή τους, κάθε οικογένεια μπαίνει στον κύκλο και παίζει, χωρίς σχόλια.

Στη συνέχεια, επιστρέφουν στην Ολομέλεια και κάθε μέλος απαντά στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Πώς αισθάνθηκες για (ή μέσα) σε αυτήν την οικογένεια;
- Πώς θα περιέγραφες τη συναισθηματική ατμόσφαιρα της οικογένειας, με λίγα λόγια;
- Έχετε συμμετάσχει όλοι στη λήψη αποφάσεων της οικογένειας; Έχουν ακουστεί όλες οι φωνές και έχουν ληφθεί υπόψη;
- Πώς αισθάνθηκε κάθε μέλος της οικογένειας στο τέλος της συζήτησης;
- Εάν οι γείτονές σας ήταν σε θέση να παρακολουθήσουν τη συζήτηση, ποια ψευδώνυμα θα έδιναν στην οικογένειά σας;

Μικρές ομάδες

Οι εκπαιδευόμενοι σχηματίζουν μικρές ομάδες αποτελούμενες από ένα τουλάχιστον μέλος κάθε οικογένειας. Συζητούν πώς ένιωσαν, τι βίωσαν, τι κατάλαβαν. Υπό το φως ποιανού μεγάλου έργου, ποιων σημαντικών αλλαγών είναι η οικογένεια αυτήν την στιγμή;

Ολομέλεια

Οι μικρές ομάδες μοιράζονται τις αναφορές τους και ύστερα οι εκπαιδευτές συνοψίζουν με τη θεωρία σχετικά με τις φάσεις ζωής.

Οικογένεια σε Κρίση

[Παιχνίδι-ρόλων]

(5 μέλη της οικογένειας: πατέρας 41 ετών, μητέρα 39 ετών, γιός 14 ετών, κόρη 12 ετών, κόρη 8 ετών)

Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να σχηματίσουν μικρές ομάδες για κάθε ρόλο / μέλος της οικογένειας στη συγκεκριμένη ιστορία, ή τουλάχιστον για τους τρεις πρώτους (πρέπει να είναι τουλάχιστον τρία άτομα σε κάθε μικρή ομάδα/μέλος). Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτής διαβάζει την ακόλουθη ιστορία / συμβάν, την οποία οι εκπαιδευόμενοι ακούνε μέσα από τους ρόλους τους:

Ο Πέτρος είναι αρχιτέκτονας με δικό του γραφείο το οποίο είναι πολύ επιτυχημένο. Συνήθιζε να είναι πολύ καλός μαθητής κατά την διάρκεια των πανεπιστημιακών σπουδών του στη Σχολή Αρχιτεκτονικής του Πολυτεχνείου, όπου γνώρισε την Ελένη. Μοιράστηκαν κοινά όνειρα και

σύναψαν σχέση λίγο μετά αφότου γνωρίστηκαν. Όταν ο Πέτρος ολοκλήρωσε την στρατιωτική του θητεία και η Ελένη πήρε το πτυχίο της, παντρεύτηκαν.

Ξεκίνησαν μια επιχείρηση (στούντιο αρχιτεκτονικής) μαζί αλλά σύντομα μετά από αυτό η Ελένη έμεινε έγκυος, οπότε αποφάσισαν πως θα έμενε στο σπίτι. Έκαναν το πρώτο τους παιδί, τον Γιάννη. Μετά από δύο χρόνια έκαναν το δεύτερο, την Άννα, και 4 χρόνια αργότερα το τρίτο τους παιδί, την Μαρία. Έτσι, η Ελένη, έγινε νοικοκυρά..

Ο Πέτρος περνούσε όλο και περισσότερο χρόνο στο γραφείο του. Η Ελένη ήταν ανήσυχη γι' αυτό αλλά δεν μπορούσε να πει κάτι, καθώς οι λογαριασμοί ήταν υψηλοί με τρία παιδιά. Προσπαθούσε να είναι υπομονετική, αλλά συχνά έκανε κάποια πικρόχολα σχόλια σχετικά με την απουσία του πατέρα για τα παιδιά...

Είναι Σάββατο απόγευμα. Ο Πέτρος επιστρέφει σπίτι από την δουλειά στις 10:30. Αρπάζει κάτι να φάει και πηγαίνει στο γραφείο του για να ολοκληρώσει κάποια εργασία, αφού έχει προθεσμία έως αύριο. Στο γραφείο του, βρίσκει τα σχέδια/χαρτιά του όλα ανακατεμένα και μουντζουρωμένα! Βλέπει ότι είναι ο γραφικός χαρακτήρας του Γιάννη. Θυμώνει και καλεί, φωνάζοντας, την Ελένη, Εκεί πηγαίνει προς το μέρος του πραγματικά τρομαγμένη.

- Κοίταξε αυτό! Θα τον σκοτώσω!
- Η Ελένη αισθάνεται ακόμα πιο τρομαγμένη τώρα... Δεν ξέρει τι να πει.
- Έλα γλυκέ μου, είναι μονάχα ένα παιδί...
- Ο Πέτρος θυμώνει ακόμη περισσότερο. Ορμάει μέσα στο δωμάτιο του Γιάννη κρατώντας τα ανακατεμένα χαρτιά.
- Γιάννη!!
- Μπαμπά, γιατί μπαίνεις έτσι στο δωμάτιό μου;;
- Είσαι τιμωρία για ένα μήνα! Δεν βγαίνεις έξω με τους φίλους σου, δεν υπάρχουν προπονήσεις μπάσκετ, τίποτα!
- Έλα Πέτρο, μπορεί να το εξηγήσει, δεν το έκανε επίτηδες... (Ελένη)
- Έτσι είναι; Η εκδρομή του στο Ηνωμένο Βασίλειο με την τάξη αγγλικών του αφαιρείται και αυτή! (Πέτρος)

Ο Γιάννης ακούει χωρίς να λέει τίποτα...

Οι μικρές ομάδες / μέλη της οικογένειας καλούνται να καταγράψουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους στο ημερολόγιό τους, χρησιμοποιώντας το πρώτο πρόσωπο σαν να ήταν όλα τα μέρη/ εσωτερικές φωνές του ρόλου τους.

Οι εκπαιδευτές διευκολύνουν τον εσωτερικό διάλογο ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας. [κατάλυση των συναισθημάτων]

Ύστερα, οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να σχηματίσουν μικτές μικρές ομάδες, όπου μοιράζονται τις προσωπικές τους σκέψεις και το συναίσθημα για την όλη εμπειρία της άσκησης. Γράφουν κάτι με συλλογικό τρόπο.

Erasmus+

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν στις μικρές ομάδες..

Σχετική Θεωρία - σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής :

- “Ανολοκλήρωτη δουλειά” στην οικογένεια
- Ανάγκη από γονική συμμαχία
- Τιμωρία εναντίον προώθησης του μεγαλώματος

Είναι Δευτέρα 14.40...”

[Εφαρμόζοντας τα αξιώματα-αρχές της Συστημικής-Διαλεκτικής Προσέγγισης σε μεγαλύτερα συστήματα/οργανισμούς]

Μικρές ομάδες

Ακούστε το περιστατικό (μέσα από τα αυτιά του εαυτού σας).

(Το ακόλουθο περιστατικό παρουσιάστηκε από έναν 25 ετών δάσκαλο σε Νηπιαγωγείο σε μια ομάδα εποπτείας.)

“Είναι Δευτέρα, 2:40μ.μ. Όλα τα παιδιά, All children, προσχολικής ηλικίας και νήπια, συγκεντρώνονται στη τάξη των νηπίων. Είμαι ο μόνος δάσκαλος του Νηπιαγωγείου εκεί, εκείνη τη στιγμή. Λέω στα παιδιά : “Καθίστε στο πάτωμα, στο χαλί, και εγώ θα σας διαβάσω μια ιστορία.” Είχα μια συγκεκριμένη στο μυαλό μου, γι’ αυτό ξεφυλλίζω ένα βιβλίο αλλά δεν μπορώ να το βρω. Διαβάζω μία τυχαία τελικά, άγνωστη σε μένα. Τα παιδιά δεν μου δίνουν μεγάλη προσοχή. Η Κατερίνα, η Έλλη και ο Μάριος, από την ομάδα των νηπίων, προσπαθούν να ακούσουν. Ο Πάνος, ένα αγόρι 5 ετών, είναι πολύ ανήσυχος / αμήχανος και χαζολογεί με τον Κώστα.

Δύο μητέρες μπαίνουν στην τάξη από την ανοιχτή πόρτα για να πάρουν τα παιδιά τους στον σπίτι. Η Ελένη τρέχει προς το μέρος της μητέρας της. Η Κατερίνα, από την άλλη, δείχνει να μην έχει παρατηρήσει τη μητέρα της. “Ελα Κατερίνα, καθυστερούμε!”. Η Κατερίνα πηγαίνει στη μητέρα της, δείχνοντας λυπημένη. Η μητέρα της τη βοηθάει βιαστικά να φορέσει το παλτό της. Οι μητέρες με ρωτάνε: “πώς ήταν τα παιδιά μας σήμερα;” και, “έφαγαν το μεσημεριανό τους; Απαντώ πως “όλα ήταν καλά”, αλλά μέσα μου νιώθω νευρικός...

Οι δυο μητέρες και τα παιδιά τους απομακρύνονται από το δωμάτιο. Συνεχίζω να διαβάζω την ιστορία με χαμηλωμένη φωνή. Την τελειώνω βιαστικά και ζητάω από τα παιδιά να πουν ένα τραγούδι, ενώ θα πάω στο διπλανό δωμάτιο να ελέγξω τα βρέφη. Τη στιγμή που βγαίνω από το δωμάτιο, ο Πάνος, Ο Κώστας και ο Άρης με ακολουθούν. Ο Άρης μου: “Δεν θέλουμε να τραγουδήσουμε!”. Ήμουν μπερδεμένος· Δεν ήξερα τι να κάνω. Περπατάω στο διάδρομο και βλέπω τη βοηθό διευθυντή. “Τι είναι όλος αυτός ο θόρυβος;” με ρωτάει. Της ζητάω να ρίξει μια ματιά στα βρέφη και επιστρέφω στην τάξη. Συνεχίζω το τραγούδι.”

Συζητήστε γι’ αυτό και προσπαθήστε να απαντήσετε σε αυτήν την πρώτη ερώτηση:

- Πώς αισθάνεται ο δάσκαλος; Ποια είναι η γκάμα των συναισθημάτων του;

Οι ομάδες ανοίγουν και μοιράζονται τις απαντήσεις τους στην ολομέλεια.

Erasmus+

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές διαβάζουν το περιστατικό ξανά και οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να διακρίνουν/πουν τα διαφορετικά συστήματα, να τα καταγράψουν σε μικρά κομμάτια χαρτιού και να τα τοποθετήσουν στο πάτωμα με τρόπο που να απεικονίζει /υποδεικνύει τη σύνδεση και τη σχέση μεταξύ τους

Υπάρχουν συνολικά 8 θέματα που πρέπει να επισημανθούν:

1. Ποια είναι τα συστήματα που εμπλέκονται;
2. Όρια (ορισμός και ρύθμιση αυτών). Διαπερατότητα των ορίων (ευελιξία και ακαμψία, κλπ., με βάση τις ανάγκες και τις λειτουργίες του συστήματος στο συγκεκριμένο χρόνο και τόπο).
3. Ποιες αρχές λειτουργικότητας διακυβεύονται /παραβιάζονται; Αυτό υπογραμμίζει μια πολύ σημαντική συστημική αρχή: Η σαφής και διαπραγματεύσιμη ρύθμιση των ορίων προάγει τη λειτουργικότητα κοινωνικών/ανθρώπινων συστημάτων
4. Ποιες συνδέσεις και κανάλια επικοινωνίας είναι επαρκή ή ανεπαρκώς διαμορφωμένα
5. Η Αρχή της Ισοδυναμίας και του Ισομορφισμού.
6. Ποια από τις πολλαπλές εκφράσεις του προβλήματος είναι η σωστή για κάθε άτομο, από την οποία αυτός/αυτή μπορεί να ξεκινήσει την αναζήτηση λύσεων.
7. Ποιοι κανόνες είναι δυσδιάκριτοι/ασαφείς και χρειάζονται εξερεύνηση και διαπραγμάτευση;
8. Πώς το πρόβλημα εκφράζεται σε διαφορετικές περιοχές του συνολικού/ευρύτερου πεδίου;

Μικρές ομάδες

Πώς όλα αυτά συνδέονται με το δικό σας επαγγελματικό πλαίσιο;

Μοιραστείτε σκέψεις και συναισθήματα γι' αυτό, λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά τα οποία έχετε μάθει/βιώσει σε αυτήν την άσκηση.

Ολομέλεια

Κάθε ομάδα μοιράζεται μερικά πράγματα από την συζήτησή τους. Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν από τις μικρές ομάδες.

Σχετική θεωρία - σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής:

- (Δείξε τη διαφάνεια: "Ιεραρχία Συστημάτων")

Διευρύνοντας τη Διεργασία

- Καθίστε αναπαυτικά στις καρέκλες σας... προσπαθήστε να χαλαρώσετε... επικεντρωθείτε στην αναπνοή σας... ίσως είναι βοηθητικό αν αναπνέετε αργά... Ίσως θα μπορούσατε επίσης να κλείσετε τα μάτια σας... Προσπαθήστε να μπειτε στον εσωτερικό σας εαυτό...

Erasmus+

- Φέρτε στη μνήμη σας, από το πρόσφατο παρελθόν, όταν αισθανθήκατε ότι είστε πραγματικά κολλημένοι/μπλοκαρισμένοι, ότι είχατε βρεθεί στη γωνία (αδιέξοδο). Σαν να έχετε χαθεί στο Λαβύρινθο, για το οποίο μίλησε χθες η τελευταία μικρή! Προσπαθήστε να το αισθανθείτε...
- Μόλις θα έχετε φέρει αυτή την ανάμνηση στο μυαλό σας, ανοίξτε αργά τα μάτια σας , χρησιμοποιείστε ένα μαρκαδόρο και φτιάξτε ένα σύμβολο γι' αυτή. Πώς αισθάνεστε; Τι είδους συναισθήματα προκαλεί; [½ χαρτί A4]
- Τοποθετήστε το δεύτερο χαρτί (ημιδιαφανές) πάνω από το ζωγραφισμένο και με τον ίδιο μαρκαδόρο ζωγραφίστε στο ημιδιαφανές χαρτί κάτι, ένα κομμάτι αυτού που υπάρχει εκεί έξω, που τραβάει τη προσοχή σου που σε εμπνέει. [ριζόχαρτο]
- Τώρα γυρίστε το πρώτο χαρτί ανάποδα(κρύψτε το) και επικεντρωθείτε στο δεύτερο. Αξιοποιήστε αυτό που επιλέξατε και ζωγραφίστε οτιδήποτε σας αρέσει στο δεύτερο χαρτί. Επιτρέψτε στον εαυτό σας να ζωγραφίσει οτιδήποτε αναδύεται.
- Τώρα κοιτάξτε αυτή την νέα ευκαιρία που σας έδωσε η Ζωή. Τι είδους συναισθήματα φέρνει;
- Η Ζωή, (όσο αναπνέετε), δίνει πάντα νέες ευκαιρίες . Πάρτε το τρίτο χαρτί. Βάλτε το δεύτερο χαρτί πάνω σε αυτό και φτιάξτε το χρησιμοποιώντας κολλητική ταινία με οποιοδήποτε τρόπο σας αρέσει. Αξιοποιήστε το νέο ελεύθερο/κενό χώρο και ζωγραφίστε οτιδήποτε αναδύεται. Όταν τελειώσετε, κοιτάξτε ξανά όλη τη δουλειά σας και εστιάστε στα συναισθήματα που αυτή προκαλεί. [χαρτί A4]
- Η Ζωή δεν παύει να δίνει νέες ευκαιρίες, Πάρτε αυτό το τέταρτο χαρτί. Τοποθέτησε το τρίτο χαρτί πάνω σε αυτό, φτιάξτε το με κάποιον τρόπο με κολλητική ταινία, με όποιον τρόπο σου αρέσει. Αξιοποιήστε το νέο ελεύθερο/κενό χώρο και ζωγραφίστε οτιδήποτε αναδύεται. Όταν τελειώσετε, κοιτάξτε ξανά όλη την δουλειά σας και εστιάστε στα συναισθήματα που αυτή προκαλεί. [χαρτί A4]
- Τώρα πρόκειται να αξιοποιήσετε μια ακόμη ευκαιρία που η Ζωή σας προσφέρει τόσο γενναιόδωρα. [Ορισμένα επιφωνήματα έκπληξης και μια μικρή δυσφορία εκφράζεται από κάποιες φωνές της ομάδας!] Θα σταματήσουμε σε αυτήν την ευκαιρία έτσι ώστε να δουλέψουμε πάνω σε όλη αυτήν την εμπειρία. Προσπαθήστε να αξιοποιήσετε αυτό το νέο άνοιγμα. Τοποθετήστε το ζωγραφισμένο χαρτί στο νέο χαρτί, φτιάξτε το και αξιοποιήστε το νέο ελεύθερο/ κενό χώρο. [1/2 χαρτί παρουσιάσεων]
- Τώρα που τελειώσατε, κοιτάξτε πάλι την δουλειά σας..
 - Δώστε ένα τίτλο στη δουλειά σας, κάτι που μιλάει για την όλη διαδικασία, όπως την έχετε βιώσει. Σημειώστε το.
 - Κοιτάξτε μέσα σας – τι είναι αυτό που αισθάνεστε; Σημειώστε το.
- Επιστρέψτε τώρα στο συμβάν/ κατάστασή σας (αδιέξοδο) που ήρθε στο μυαλό σας αρχικά, όταν ξεκινήσατε αυτή τη διεργασία και ακολουθήστε την ίδια διαδικασία/βήματα...
- Τώρα, έχοντας στο μυαλό αυτή την διεργασία, προσπαθήστε να διευρύνεται το πλαίσιο. Αξιοποιήστε το άνοιγμα και δείτε τι είδους συναισθήματα αναδύει. Τι είναι αυτό που αναδύεται για πρώτη φορά; Τι έχετε καταλάβει για τον εαυτό σας;

Erasmus+

Δυάδες

Μοιραστείτε σκέψεις και συναισθήματα για την όλη εμπειρία. Δείξτε στο ταίρι σας τη δουλειά σου, αν θέλετε... Συζητήστε τι φαίνεται κοινό στην εμπειρία σας; Ήταν δύσκολο να διευρύνετε το πλαίσιο;

Ομάδα των 4

Επιλέγοντας μια άλλη δυάδα που θα θέλατε να γνωρίσετε λίγο [μερικές δυάδες επιλέγουν άτομα με τα οποία είναι πολύ κοντά –για παράδειγμα από την ίδια χώρα]. Μοιραστείτε τα κοινά σας θέματα από τις εμπειρίες σας, σκέψεις και συναισθήματα σχετικά με αυτήν την διεργασία...

Πάρτε αυτό το μικρό κομμάτι χαρτιού (¼ A4) και γράψτε μια/μερικές φράσεις για την όλη εμπειρία, ως μικρή ομάδα.

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν από τις μικρές ομάδες.

Εαυτός εναντίον Ρόλων στο Εργασιακό Πλαίσιο³

Φάση 1:

- Φτιάξτε δυάδες/ζευγάρια με κάποιον που δεν γνωρίζετε. Πείτε δυο λόγια για το πώς είστε σήμερα...
- Προσπαθήστε να χαλαρώσετε στην καρέκλα σας. Μπορεί να βοηθήσει να κλείσετε τα μάτια σας. Πηγαίνετε με τη φαντασία στο χώρο που εργάζεστε/ το πλαίσιο εργασίας σας. Φέρτε στο μυαλό σας πώς μοιάζει, το μέρος, τα χρώματα, τα σχήματα, οι μυρωδιές, οι ήχοι, η θερμοκρασία, τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα, την αίσθηση του χώρου, τις κινήσεις που κάνουν οι άνθρωποι γύρω, τα λόγια που λένε, το στόχο του χώρου/εργασίας, οι επαγγελματικοί ρόλοι εκεί...
- Ποια είναι η συγκεκριμένη ώρα της ημέρας που έρχεται στο μυαλό σας; Τι δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα εκείνη την ώρα; Εστιάστε... Ποιο είναι το βασικό χαρακτηριστικό της; Αφήστε να αναδυθεί μέσα σας που δείχνει πώς βιώνετε αυτός ο χώρος, ο χώρος όπου εργάζεστε... Ένα σύμβολο που έχει να κάνει με τον πώς αισθάνεστε εκεί, και πώς κινείστε...
- Σχεδιάστε/ζωγραφίστε αυτό το σύμβολο, το σύμβολο του χώρου όπου εργάζεστε. Δώστε ένα ψευδώνυμο σε αυτό το χώρο.
- Τώρα γυρίστε αυτό το χαρτί από την άλλη πλευρά (ώστε να μην το βλέπετε). Κλείστε ξανά τα μάτια σας και σκεφτείτε τον εαυτό σας. Πηγαίνετε στον εσωτερικό εαυτό σας, δείτε πώς αισθάνεσθε τώρα αυτή την στιγμή της ζωής σας. Νιώστε την ατμόσφαιρα, τα χρώματα, την υφή, τους ήχους, τη θερμοκρασία, τις γεύσεις... Συναισθήματα, σκέψεις, σχέσεις, ενέργειες, όνειρα,

³ Agazarian, Y.M., Gantt, S.P., & Twomey, H., (2006). Roles. In Y.M. Agazarian & S.P. Gantt (Eds.), SCT in Clinical Practice: Applying the Systems-Centered Approach with Individuals, Families and Groups. Livermore, CA: WingSpan Press.

Χαρτογράφηση των κινδύνων, διάγνωση των αναγκών και μοντελοποίηση της πολυτροπικής παρέμβασης προς την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των νέων σε δύσκολες καταστάσεις (Project No: 2016-1-RO01- KA205—023754)
Το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου δεν αποτελεί επίσημη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευθύνη για το περιεχόμενο και τις απόψεις που εκφράζονται στο παρόν εγχειρίδιο ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς.

δύσκολα πράγματα, καλά πράγματα, χαρά, θλίψη... Πώς αισθάνομαι (για) εμένα αυτήν την στιγμή; Αφήστε ένα σύμβολο να αναδυθεί μέσα σας, κάτι που απεικονίζει τον εαυτό σας στο παρόν. Σχεδιάστε/ ζωγραφίστε το. Έπειτα δώστε ένα ψευδώνυμο...

- Μπορείτε να δείξετε τη ζωγραφιά σας στο ταίρι σας, χωρίς να πείτε κάτι. (σιωπηλά!)
- Κλείστε τα μάτια σας και φανταστείτε τον εαυτό σας στο πλαίσιο εργασίας σας, στο παρόν... Πώς θα συνδέατε/συνδυάζατε/ταιριάζατε αυτά τα δύο σύμβολα σήμερα; Δείτε αυτά τα σύμβολα σε μια σχέση. Ποιο ψευδώνυμο και ποιον τίτλο θα δίνατε σε αυτήν την σχέση;
- Όταν είστε έτοιμοι, ανοίξτε τα μάτια σας και μοιραστείτε με το ταίρι σας. Παραμείνετε σιωπηλοί στην αρχή, κοιτάζοντας απλά ο ένας τις ζωγραφιές του άλλου και κρατώντας το συναίσθημα... Δείτε πώς αισθάνεστε, τι είδους ερωτήματα αναδύονται. Μοιραστείτε κάτι από αυτήν την εμπειρία.
- Αναρωτηθείτε, τι συνέβη όταν προσπαθήσατε να κάνετε τη σύνδεση. Τι χρειάστηκε να αλλάξετε στα σύμβολά σας, να προσαρμόσετε; Το αρχικό σας συναίσθημα γι' αυτά άλλαξε;
- Αισθανθείτε ελεύθεροι να συζητήσετε για την όλη εμπειρία

Φάση 2:

- Διαλέξτε ένα άλλο ζευγάρι και φτιάξτε μια ομάδα 4 ατόμων με το ίδιο κριτήριο(μη οικειότητα). Έχετε μοιραστεί πολλά πράγματα, χρησιμοποιώντας αναλογικό κανάλι(επικοινωνίας). Το ταίρι σας θα μπορούσε να σας εκπροσωπήσει. Καθώς θέλουμε να δουλέψουμε στο άτομο μέσα στο ρόλο (τι θρέφει το άτομο μέσα στο ρόλο), αφού μοιραστείτε τη δουλειά που έχετε κάνει με τα εργασιακά-πλαίσια, μοιραστείτε πώς θρέφετε τον εαυτό σας μέσα στον ρόλο σας..

Φάση 3:

- Λένε ότι μια εικόνα ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις. Στο πρώτο μισό του χαρτιού A3, χρησιμοποιώντας τα σύμβολα που δημιουργήσατε πριν, μας δίνει μια συλλογική εικόνα του τρόπου που συνδέεστε στο πλαίσιο εργασίας σας. Στο άλλο μισό, γράψτε τι πιστεύετε ότι θρέφει το άτομο μέσα στον ρόλο, έτσι ώστε να γίνεται πιο δημιουργικός και πιο ώριμος.

Ολομέλεια

Μοιραστείτε τις συλλογικές σας εικόνες.

Ο στόχος της εργασίας είναι η "δημιουργία" (εμφάνιση) κάποιου είδους πυξίδας για τον επαγγελματικό ρόλο χρησιμοποιώντας την ακολουθία των εικόνων.

Σχετική θεωρία - σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής::

- Η λειτουργικότητα ενός ρόλου εξαρτάται από τον τρόπο και τον βαθμό που εξυπηρετήσης του στόχου/σκοπού του συγκεκριμένου εργασιακού πλαισίου.
- Ο ρόλος είναι το όχημα/μέσο με το οποίο μπορεί κανείς να βάλει τις προσωπικές του/της δεξιότητες και ικανότητες στο σύστημα έτσι ώστε να εξυπηρετήσει τους στόχους του.

Erasmus+

- Άλλοι ρόλοι, από άλλα πλαίσια, προηγούμενες εργασίες, κ.λπ. σπάνια λειτουργούν, καθώς δημιουργήθηκαν στο παρελθόν, για να εξυπηρετούν διαφορετικούς στόχους τις περισσότερες φορές.
- Ένας λειτουργικός ρόλος απαιτεί μετατόπιση της εστίασης από τον Εαυτό στο Σύστημα.
- Προσωπική/Ατομική Αντίληψη (ρόλος-άτομο) → Συστημική Αντίληψη (ρόλος-μέλος μιας ομάδας)

Αξιώματα Επικοινωνίας

(Είναι σημαντικό να σέβεστε την ακόλουθη σειρά σε αυτές τις εργασίες)

Εργασία 1: “Γραμμή Γενεθλίων”

[Λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία]

(ονομάζουμε δύο κηλίδες στους απέναντι τοίχους του δωματίου ως 1η Ιανουαρίου και 31 Δεκεμβρίου)

- Σηκωθείτε και βρείτε τη θέση σας σύμφωνα με τα Γενέθλιά σας (όχι έτος) χωρίς να μιλάτε ο ένας στον άλλον καθόλου! Επιτρέπεται να χρησιμοποιείτε μόνο μη λεκτική επικοινωνία.

Εργασία 2: “Εννοείς ότι...”

Σχηματίστε δυάδες, ανάλογα με την ευκολία στην λεκτική επικοινωνία (π.χ. κοινή γλώσσα ή ικανότητα στα Ελληνικά)

- Καθένας λέει μια καταφατική πρόταση, για οτιδήποτε
- Ο άλλος ρωτάει : Εννοείς ότι ...
- Συνεχίζετε να ρωτάτε μέχρι να πάρετε 3 ΝΑΙ απαντήσεις (όχι απαραίτητα σε μια σειρά)
- Στη συνέχεια, αλλάζετε.

Εργασία 3: “Τρόποι επικοινωνίας”

Πείτε μια μικρή ιστορία μεταξύ σας, π.χ. σχετικά με το τι κάνατε την προηγούμενη ημέρα, καθήμενοι διαδοχικά με τους ακόλουθους τρόπους:

- Γόνατο με γόνατο (πρόσωπο με πρόσωπο)
- Πλάτη με πλάτη
- Δίπλα ο ένας στον άλλον (όπως σε ένα λεωφορείο) και μιλώντας ταυτόχρονα
- Γόνατο με γόνατο αλλά με 1 m απόσταση ο ένας από τον άλλον

Εργασία 4: “Κινέζικο πορτρέτο”

Στις ίδιες δυάδες, μοιραστείτε τις σκέψεις σας σχετικά με τις ακόλουθες ερωτήσεις:

Εάν η επικοινωνία ήταν...:

Erasmus+

- Μια μουσική/τραγούδι/στίχος
- Ένα χρώμα
- Ένα μέρος
- Ένα όχημα
- ...τι είδους θα ήταν αυτό;

Ομάδα των 4

Τι έκανε την επικοινωνία δύσκολη και τι την έκανε εύκολη; Τι διευκόλυνε την επικοινωνία μεταξύ σας;

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν από τις μικρές ομάδες.

Σχετική θεωρία - σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής::

Βασικές αρχές επικοινωνίας:

- Είναι αδύνατο να μην επικοινωνείς
- Περιεχόμενο εναντίον πλαισίου (σχέσεις): Η επικοινωνία έχει ένα νόημα μόνο στο συγκεκριμένο πλαίσιο της
- Μήνυμα πομπού διαφορετικό από μήνυμα δέκτη
- Γλώσσα του σώματος > 75% της ανθρώπινης επικοινωνίας
- Η επικοινωνία έχει μόνο παρόν

“Είναι η τελευταία ώρα της σχολικής ημέρας...”

1. Παρουσίαση την εργασίας
2. Καταιγισμός ιδεών για τους ρόλους σε μια τάξη. Η ομάδα αναγνωρίζει έναν αριθμό από ρόλους ως τους πιο χαρακτηριστικούς, για παράδειγμα:
 - ο Ο δάσκαλος
 - ο Ο καλός μαθητής
 - ο Ο προκλητικός
 - ο Ο ευάλωτος
 - ο Ο χαλαρός
 - ο Ο φροντιστικός
3. Ο εκπαιδευτής ζητάει από την ομάδα να επιλέξει ένα ρόλο και να σχηματίσει ομάδες των 4, όπως οι εσωτερικές φωνές κάθε ρόλου. Επίσης, να δώσει ένα ψευδώνυμο σε κάθε ρόλο.

Erasmus+

4. Ο εκπαιδευτής διαβάζει το “σενάριο”: μια ιστορία για ένα περιστατικό, πραγματικό ή φανταστικό, το οποίο έχει δημιουργήσει κάποια ένταση στην καθημερινή ζωή μια τάξης λυκείου, την τελευταία ώρα της σχολικής ημέρας.

Πώς αισθανθήκατε; Πώς βλέπετε την τάξη σας; (μιλήστε από τη θέση του “Εγώ”)

5. Μετά τον εσωτερικό διάλογο, γράψτε μια επιστολή/μήνυμα στους άλλους, στην τάξη...
6. Κάθε ρόλος διαβάζει την επιστολή τους στους άλλους.

(Μετά την ανάγνωση κάθε μιας από τις επιστολές ο εκπαιδευτής λειτουργεί ως καταλύτης για τα συναισθήματα όλων των άλλων συμμετεχόντων από την οπτική των ρόλων τους)..

7. Ο εκπαιδευτής τους ζητάει να σχηματίσουν μικτές μικρές ομάδες. “Σηκωθείτε, μετακινηθείτε λίγο, βρείτε μια άλλη θέση στο δωμάτιο... Βγείτε από τον ρόλο σας και γίνεται ο εαυτός σας ξανά... Πώς αισθανθήκατε; Τι βιώσατε/καταλάβατε;”

Ολομέλεια

(Κάθε μικρή ομάδα μοιράζεται τις αναφορές τους)

Οι μικρές ομάδες μοιράζονται τις αναφορές τους και στη συνέχεια οι εκπαιδευτές συνοψίζουν με την θεωρία για τις φάσεις της ζωής.

Σχετική θεωρία - σημαντικά σημεία για να σημειώσει ο εκπαιδευτής:

Άξονες φροντίδας στην ομαδική διαδικασία

Κάθε ρόλος, αντιπροσωπεύοντας μια φωνή από την ομάδα, εκφράζει/ φροντίζει για :

- Γνωστική διαφοροποίηση
- Συνέχεια, διατήρηση του κατεστημένου(status quo)
- Ανεξαρτησία, αυτονομία
- Αλλαγή, ασυνέχεια, αναστάτωση
- Προσωπικό νόημα
- Συναισθηματική Έκφραση- θρέφοντας οικειότητα
- Εστίαση στη διεργασία
- Αποτελεσματικότητα εργασίας

Erasmus+

Εργασίες για Κλείσιμο

Ικανοποιητικό αίτημα – σε ζευγάρια

(McAdam & Lang, 2009)

Δυάδες (επιλέξτε το άτομο με το οποίο έχετε δουλέψει ελάχιστα μέχρι τώρα)

“Πείτε μου μια φορά που κάνατε κάτι στην επαγγελματική σας ζωή για το οποίο είστε περήφανοι, (ή που οι άλλοι θα ήταν περήφανοι για εσάς που το κάνατε)”

- Ανακρίνετε την ιστορία με λεπτομέρειες, κάντε πολλές ερωτήσεις. Δοκιμάστε να δημιουργήσετε μια οπτική εικόνα του επεισοδίου
- ΕΝΤΟΠΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ. Όσο το δυνατόν πιο αυθόρμητα, γράψτε καθένα από αυτά σε ένα αυτοκόλλητο χαρτάκι σημειώσεων και κολλήστε το στο ταίρι σας !
- Αφού ολοκληρώσετε τις δυο συνεντεύξεις/ιστορίες, μοιραστείτε τα συναισθήματα και τις σκέψεις σας γι’ αυτήν την διεργασία... Συζητήστε αξίες εκπληρώνουν αυτές οι ικανότητες. Προσπαθήστε να βρείτε τι έχετε κοινό στις δύο ιστορίες που μοιραστήκατε..

Ομάδες των 4

Μοιραστείτε κοινές σκέψεις, συναισθήματα και ιδέες. Γράψτε κάτι με μεταφορικό τρόπο..

Μεγάλη ομάδα

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν από τις μικρές ομάδες.

Ονειρεύομαι

(McAdam & Lang, 2009)

Δυάδες

Ας ονειρευτούμε το μέλλον...

- Κλείστε τα μάτια σας και φανταστείτε πώς θα επιθυμούσατε να είσατε σε δέκα χρόνια από τώρα. Η προβολή σας πρέπει να είναι χαλαρή, ανακουφιστική, θετική... Φανταστείτε ότι όλες σας οι δυσκολίες έχουν εξαφανιστεί, όλα σας τα προβλήματα έχουν λυθεί. Γίνεται όσο πιο μη-ρεαλιστικοί και δημιουργικοί θέλετε!....Πού μένετε; Τι δουλειά κάνετε; (κ. λ.π.)
- Τώρα, ελάτε αργά στο παρόν. Πώς καταφέρατε να φτάσετε εκεί; Τι έπρεπε να κάνετε για να το πετύχετε αυτό; Ποιος βοήθησε και με ποιόν τρόπο; Ακολουθήστε το όνειρό σας προς τα πίσω μέχρι να φτάσετε στην παρούσα στιγμή/ημέρα.

- Καθένας σας να καταγράψει το δικό του/της όνειρο. Στη συνέχεια, μοιραστείτε το όνειρό σας με το ταίρι σας.

Ομάδα των 4

- Κάθε μέλος κάθε ζευγαριού περιγράφει στο πρώτο πρόσωπο το όνειρο του παρτενέρ του. Αφού μίλησαν όλα τα μέλη της μικρής ομάδας, αφιερώστε μια στιγμή για να σκεφτείτε τι σας έκανε νόημα, τι συνειδητοποιήσατε για τον εαυτό σας, πώς αισθανθήκατε κατά τη διάρκεια αυτού του κοινού μοιράσματος των ονείρων. Πώς αισθάνεστε τώρα; Μοιραστείτε τις σκέψεις και τα συναισθήματά σας μεταξύ σας...
- Τι θα θέλατε να μοιραστείτε ως μικρή ομάδα και με ποιόν τρόπο όταν επανέλθουμε στην Ολομέλεια; Χρησιμοποιείστε έναν αναλογικό τρόπο έκφρασης, όπως για παράδειγμα μια ζωγραφιά, έναν στίχο, ένα τραγούδι, ένα ανθρώπινο γλυπτό... Μόλις ολοκληρώσετε τη συλλογική σας δουλειά(σύνθεση), δώστε ένα ψευδώνυμο της μικρής σας ομάδας στην ομάδα σας.
- Ψευδώνυμο στην μικρή σας ομάδα.

Ολομέλεια

Οι εκπαιδευτές συνθέτουν μια Αλληλουχία των όσων ειπώθηκαν από τις μικρές ομάδες

Μαγικό Κατάστημα ⁴

[Το δωμάτιο προετοιμάζεται αναλόγως: τοποθετήστε ένα γραφείο στη μία πλευρά και μια καρέκλα πίσω του (σαν έναν πάγκο)]

Αυτό το κατάστημα είναι πιο διαφορετικό από οποιοδήποτε άλλο κατάστημα στον κόσμο... Τα πράγματα στα ράφια του που είναι "προς πώληση" δεν είναι απτά, ούτε μπορούν να μετρηθούν. Είναι μορφές ισχύος/δύναμης, συνήθειες, δεξιότητες, ικανότητες, χαρακτηριστικές συμπεριφορές, εσωτερικά χαρακτηριστικά, τρόποι σύνδεσης με άλλους ανθρώπους κ.λπ

Και το πιο περίεργο πράγμα για αυτό το μικρό κατάστημα είναι ότι δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε χρήματα ή οποιοδήποτε άλλο μέσο συναλλαγής για να πάρετε αυτό που θέλετε. Μπορείτε να πάρετε ό,τι ζητάτε από το Μικρό κατάστημα, οτιδήποτε χρειάζεστε αυτή την συγκεκριμένη στιγμή της ζωής σας και το μόνο που πρέπει να δώσετε πίσω σε αυτό είναι κάτι από τον εαυτό σας που ΔΕΝ χρειάζεστε πλέον, όπως μια συνήθεια, ένα είδος συμπεριφοράς, ένα συγκεκριμένο δικό σας χαρακτηριστικό... Αυτό το "πράγμα" σας μπορεί να ήταν απαραίτητο για εσάς μέχρι εκείνη την στιγμή, πέρα από το τι οι άλλοι άνθρωποι σκέφτονταν γι' αυτό. Αλλά ΔΕΝ το χρειάζεστε πια. Και δίνοντάς το στο κατάστημα, δίνετε σε κάποιον άλλο την ευκαιρία να το έχει, ένα άτομο που το χρειάζεται περισσότερο από εσάς "εδώ και τώρα" στη ζωή του/της..

⁴ Barbour, A. (1992) Purpose and strategy behind the Magic shop. *Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama and Sociometry*, 45, 91-101

Χαρτογράφηση των κινδύνων, διάγνωση των αναγκών και μοντελοποίηση της πολυτροπικής παρέμβασης προς την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των νέων σε δύσκολες καταστάσεις (Project No: 2016-1-R001- KA205—023754)
Το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου δεν αποτελεί επίσημη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ευθύνη για το περιεχόμενο και τις απόψεις που εκφράζονται στο παρόν εγχειρίδιο ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς.

Erasmus+

Ο εκπαιδευτής παίρνει το ρόλο του ιδιοκτήτη του μικρού καταστήματος. Κάθε εκπαιδευόμενος έρχεται ένας-ένας και κάθεσαι μπροστά από το γραφείο του εκπαιδευτή. Αυτός/ή ζητά αυτό θέλει και λέει τι προσφέρει σε αντάλλαγμα.

Erasmus+

Indicators of panoramic diagnosis and multimodal intervention

Migration/ Refugees [GREECE]

PERSONAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Feelings of distress and insecurity • Careless decision making due to being unaware of danger/risks and lack of self- boundaries • Low self esteem • Feeling loss of identity in a constantly changing environment • Becoming a refugee during crucial life stages may hinder the processes of emotional differentiation and creation of a solid identity • Somatization of emotional problems • Unacknowledged basic needs may limit or suspend the processing of psychological issues, such as grief • The “single identity” of refugee often limit their self-perception and that of others towards them • Dealing with trauma on multiple levels, in their home country, during their journey and upon arrival in other countries	• Defining a person of reference or guardian for unaccompanied minors. • Support and guidance • Migrating and the resulting challenges help in developing skills in decision-making and solving problems strategy. • Dealing with difficulties and stress factors may lead to growth and maturity • Coping mechanisms enhance sense of autonomy, resilience and flexibility • Knowledge of languages and broader education. • Developing close interpersonal relationships • Existence of specific personal traits/skills such as self-confidence, adaptability, emotional-stability, cooperation

Erasmus+

FAMILY	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Absence of general family network for unaccompanied minors – lack of family support (emotional, financial, etc. Lack of parental role model Lack of supervision and guidance. • Nuclear family separation. Missing or diseased family members and family members living in other cities or countries. • Low socio-economic status/ unemployment/ social exclusion (<i>social-environmental</i>) • Understanding of the caregiver role as an older child/taking on parental responsibilities may hinder socialization and integration-process. • A deep commitment to family may create feelings of guilt in cases where adolescents have a hard time dealing with the challenges of being a refugee. • Cultural factors in relation with family norms/roles such as gender-role, (the female in most cases) may restrict an adolescent's participation in educational activities • Cultural conflicts related to different social norms-rules (Country of origin vs. host country) within the family /across generations	• Parental supervision and emotional support, along with positive expectations from the parents • Good communication between family members, along with common understanding about rules, goals and boundaries • Good family's abilities in conflict resolution and decision making • Close relations between siblings with high number of children in a family helping in their socialization. • Family network in different countries can lead to cultural awareness • Support for the maintenance of stable communication between the unaccompanied minor and his/her family of origin • Helping the family to support the integration of young people in a cultural environment different from their country of origin

SCHOOL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Lack of a well-structured, state-organized refugee students-integration policy which creates negative “atmosphere” and insufficient network of support at school that leads to low adjustment or even exclusion from the school environment • Lack of specific school-integration strategies and methods • Lack of specific integration and educational strategies for refugee adolescents over 16 yr. old • Difficulties of attending secondary education. Specially followed by the lack of integration-support classes • Low expectations from the school staff • Stigmatization, marginalization and bullying • Absence of specific cultural adapted vocational training which invests in the development of young refugees’ useful skills for labour market	• Socialization through school • Networking with the whole community • Learning the language and familiarizing with the new socio-cultural context • Familiarization with rules and boundaries in general • Development of skills that lead to higher self-confidence • Educators as a role- model for adolescents

Erasmus+

PEERS GROUP	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Exploitation from peers- bullying • Exclusion from activities due to discrimination ---Isolation • Development of antisocial - delinquent behaviour and marginalization --- Susceptibility to Drug use	• Networking between peers • Participation in peer groups and productive activities • Empowerment of team spirit/ team building through participation in groups • Development of social skills (stress management, better decision making, clearer communication)

SOCIAL –ENVIRONMENTAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Absence of well-coordinated welfare state policies covering basic needs (accommodation, food services etc.) • Cultural and religious differences • Insufficient structures for physical and mental health • Unclear refugee legislation • Refugee exploitation by media for political propaganda - Rise of racist /Neo-Nazi groups • Different interventions by the Police, the Military and the NGOs at various hotspots may lead to confusion and fragmentary intervention policies. • Human trafficking and Refugee Smuggling Networks • Drug dealing and other criminal networks • Absence of male oriented NGO programs – usually focused on other vulnerable groups (the “femininization” of refugee services). • Religion as a factor of fatalism and social withdrawal which prevents	• Coverage of basic needs (accommodation, financial support etc.) • Support by their community and the host country. • Opportunities for educational, productive and cultural activities • Proper information about their rights • Possibility to make good use of new opportunities in host country than in their home country • Religion as a factor in providing hope • Network of groups and professionals who show real interest and solidarity towards refugees. • Connection with other immigrants /refugees who are already successfully integrated provides a good role model

Erasmus+

SOCIAL –ENVIRONMENTAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
motivation and activation for social integration. • The sole identity of “vulnerable people in need of care” as refugees are treated by the NGOs and other services, may endanger their functionality and empowerment , so decreasing their motivation.	

Erasmus+

School Dropout [ROMANIA – FITT]

PERSONAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Difficulties in identifying own needs • Lack of interest and motivation • Lack of external focus or control • Low self-esteem • Lack of safety • Low conscientiousness • Neuroticism • Introversion • Lack of engagement • High level of anxiety • Anxiety • Suspicion about the world around • Stress adaptation reactions • Suffering from emotional neglect • Feeling abandoned • Insecurity • Sadness • Indifference • Stubbornness • Disturbance of attention • The absence of aspirations • The lack of self-esteem • Lack of motivation • Apathy • Fatigue • Depression • Difficulty in adapting • Low self-identification with school	• Openness • Motivation • Self-esteem • Curiosity • Initiative • Creativity • Involvement

Erasmus+

FAMILY	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Low income family • Members of racial or ethnic minority group • Being older than the average student • Parents not involved in education • Emotional neglect • Lack of educational model offered by parents • Disorganized family • Parents with low education • Siblings are a negative role-model • Parents own disappointments • Lack of food • the disorganization of family life as a consequence of divorce, • the conflictual and immoral familial climate, excessively permissive, • divergence of educational methods • lack of parental authority, • cold, indifferent or, at the same time, tyrannical attitude • single parents families • do not have a very good relationship with parents	• Involvement of the family system in the school and social rehabilitation of the pupil

Erasmus+

SCHOOL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Insufficient school support • Lack of intervention programs • Lack of inclusion programs • Insufficient integration in the school group • Low quality relations with teachers and colleagues • Escaping from school • Absenteeism • Vandalism • Violent conduct • Cheating • insubordination to school rules and regulations, • truancy, • repetition • motivations and weak interests in relation to school, teachers' mistakes (attitudes and relationships)	• Good relationship between family and the school • Mentorship between colleagues • Stress management course • The participation of all children in the educational program, each according to its strength and possibilities • Identifying the skills and needs of each child integrated into the education system • Extracurricular activities (excursions, shows, museum visits, competitions themes, holiday camps, etc.); • Classroom accountability, open relationships and support among colleagues; • Valorisation of pupils in difficulty through educational activities • Extracurricular activities to increase their attachment to school; • Informing and counseling parents about the needs of children; • The raised awareness of the benefits of an appropriate education; • Implementing alternative "second chance" educational programs for those who dropped out of school; • School counseling activities; • Counseling students and parents to access funds and allowances (scholarships, allowances, requisites, money for the computer); • Legal help for the purpose of obtaining identity documents.

Erasmus+

PEERS GROUP	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Lack of integration within a group • Belonging to a criminal or delinquent group • Early pregnancy • Lack of social conduit • Bad entourage	• Sport activities • Creative activities • Physical activities • Using the experience of those who have dropped out of school to grow confidence in education

SOCIAL –ENVIRONMENTAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Social exclusion / marginalization • Unemployment • Poverty • Economic pressure • Culture of origin • Social and moral CRISIS, • Lack of social protection system, • Confusion or absence of norms or values	• Increasing the involvement of the local community in solving situations of school dropout or situations at risk of dropping out of school • Teams of community members who are involved in school reintegration of children

Deviance [ITALY]

PERSONAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Hyperactivity syndrome, attention deficit • Easily influenced by a leader or group • Low family ties and family violence • Default and school dropout • Socialization difficulties, highlight a lack of attention • Educational and affective • Aggression and tendency to prevarication • Inability to control impulses, poor ability to tolerate • Rules • Personal, family and social distress • Negligence and lack of attention, and / or abandoned to oneself • Social transgression • Hygienic sanitary negligence or excessive manic care • Conflict, denial, ambivalence or manipulation of the Authority • Difficulty in interpersonal and group interaction • Emotional vulnerability • Need for listening and regularization of relationships • Behavioural ambivalence • Experience of early alcoholism • Experience of hospitalization and need for health care • Adultized behaviour • Poor self-esteem or excessive narcissism • Depressive traits • Manic traits • Early use of drugs • Early use of psychotropic drugs or antidepressants • Experiences of early sexualization	• Processing of traumas experienced or unfavourable experiences • Educational and psychological support and accompaniment • Recognize and manage the emotions, the frustration of the conflict • Development of the critical sense • Family and social mediation • Reinforce self-esteem and empowerment • Information and training on the consequences of drug use and deviant behaviour • Re-establish value paradigms • Recovery of commitment and personal and social responsibility • To favour an affective and educational reception system • Inform and train on criminal proceedings • Activate sports and bioenergy activities • Reinforce factors of protection by adults and personal and social autonomy • Experiment with professional activities • Educate the group's positivity as a resource • Enhance active listening and discussion • Strengthening resilience (breeding, educational, emotional, recognition, love) • Reinforce learning and schooling processes • Investing on socialization and social prominence • Educational practices to enhance personal potential • Practices for enhancing artistic and manipulative expressiveness

Erasmus+

PERSONAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Poor design vision (scholastic and professional) • Difficulty in interpersonal relationships • Unstable mental functions • Low self-esteem • Forms of social maladjustment • Lack of ambitions for the future • Sense of omnipotence and perception of strong self-confidence • Instability, impulsivity, fragility, opposition to the adult	• Voluntary practices (of minors at risk, disability, the elderly, minors at risk, juvenile prisons) • Educational tutoring and school support • Educational and informative laboratories on legality • Therapeutic work to contain reactive aggression • Experience practices with bullied victims and cyberbullying • Practices of cognitive experience with postal police work (online crime, violence, threats, stalking, ..)

Erasmus+

FAMILY	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Economic poverty and poverty of value of family • Multiproblematic family (violent, non-educative, dysfunctional, deviance, drug addiction) • Parenting at risk (loss of rights on minors, assignment of social services, removal of children) • Assisted and direct violence on children • Reports for crimes and denunciation • Lack of rules and educational authority • Severe neglect and emotional abuse • Unemployment and severe poverty • Lack of a reference family and social network, solitude • Poor knowledge of social and legal rules • Oppositional attitudes and denial of socio-educational help • Absent or low responsibility in the fight against the children's schooling abilities.	• Parenting • Educational and social support • Support for emotional management in family relationships • Involvement in mutual aid projects between families • Training and awareness meetings on management • Education of minors at risk • Problem solving • Safe and healthy attachment between parent and child; • Parental supervision, control and effective education; • Communication of pro-social family values • Involvement of parents in the lives of their children; • Psychiatric problem parenting • Greater involvement in educational institutions • Conflict management and educational style

Erasmus+

SCHOOL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• School failure • Abandonment or school failure • Poor participation in school life by parents • Prejudice against the school by the parents • Prejudice of the school towards families at risk • Poor design of the host school for children at risk • Lack of specific school of competent in the management of "cases" of minors at risk • Poor psycho-educational support in the school for minors and teachers • Lack of social training on the problems of prevention and management of minors at risk • Low involvement in individualized family design • Devaluation of the school by families • Poor integration between school, family and territorial services • Prejudice, marginalization, bullying, cyberbullying • Social and educational exclusion • Return illiteracy • Mistrust in the educational institution and loss of educational credibility	• Positive involvement between family members • Emotional support for teachers and parents • Good management of conflicts with families • Turning knowledge into know-how (skills) • Training the future citizen without discrimination • Building an ethic of citizenship: European identity and belonging, respect for the other in all its forms. • Clarity and communicative competence, be comprehensive • Empathic and relational correlation with the resources of the territory • Projects to include children at risk without discriminating • Adopt appropriate strategies for educational, social and family needs • Use cultural mediators, training feedbacks, experiential laboratories • Support individual and group learning • Promote learning based on the emotional-emotional dimension • Promote quality participation • Be sensitive, attentive to the needs of the students • Actively involve all the protagonists • Educate to the civic responsible

Erasmus+

PEERS GROUP	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Disvalue of social and legal rules • Involvement in deviant groups and feel at ease • Exclusion from the community / isolation • Attitude of prevarication and search for leadership • Group provocation and aggression tendency • Positive image of peer drug consumption • Overseeing the territory, a map of at-risk relationships • Social maladjustment and a tendency towards malevolent • Aggregation • Group provocation and aggression tendency • Deviant group identified as protective • Identification of deviant subgroups • Mutual coverage and silence • Often families involved in deviant groups • Tendency to include vulnerable children • Involvement in structured criminal groups • Bullying and group cyberbullying • Vandalism and use of drugs in groups	• Experience the group as a resource for room and legal growth • Experiment with interpersonal trust ties • Enhance social and cultural socialization • Inclusion in groups of equal functional to development objectives • Involvement in family projects • Involvement in team games • To explore the territory and stimulate interests • Greater external participation against illegality • Social involvement (political, corporate, institutional) • Consisting of common rules, resources, and consent • To explore the territory and stimulate interests • Enhance school inclusion projects • Identification and strengthening of peer education groups • Planning preventive educational interventions in the family and at school • Sensitize to the acceptance of diversity and discomfort • Involvement of significant educational figures (beyond the family) • Plan educational and inclusive support paths on legality

SOCIAL –ENVIRONMENTAL

Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour

- Limits the planning of social policies aimed at weak and vulnerable people
- New material and economic poverty
- Familiarity with delinquency and crime
- Territories with a high risk of deviance
- Hardship, deviance, marginality, violence
- High index of complaints and use of drugs
- Social indifference and lack of solidarity
- Statistics on deviance and offenses made in competition
- Weak or non-existent community ties
- Weak assessment of prevention interventions
- Poor care of social relationships (lack of adequate services)
- Families at risk
- Poor respect for fundamental rights for women and minors
- Lack of social protection and perception of social danger

Good practices / protective factors

- Create more opportunities for socio-cultural development
- Equal opportunities for men and women
- Greater recognition of the values of solidarity
- Economic and value support
- Opportunities for social inclusion
- Education projects on legality and training investment
- Greater recognition of the values of solidarity
- Economic and value support
- Opportunities for social inclusion and educational support
- Education projects on legality and training investment
- Strengthen social networks
- Greater employment and training opportunities
- Active participation in the choices of the community
- Consultation as a methodology of social policies
- Social laboratories on citizenship and legality

Erasmus+

Delinquency [ROMANIA – BUZIAS]

PERSONAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Difficulties in interpersonal relationships • Low self-esteem • Impulsivity • Mental disorders • Drug abuse • Lack of principles and values • Low tolerance to stress and frustrations • Low intelligence	• Basic life skills • Decision making • Management of emotions • Communication skills • Positive self-image and self-worth • Existence of a system of principles and values

Erasmus+

FAMILY	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Difficulties in communication between family members • Low socio-economic status / social marginalization / unemployment • Lack of support / control/ Child protection system • Poor parental control/ lack of permanent supervision by parents • Lack of consequence-based discipline • Lack of monitoring and thus of knowledge of the child's activities • The disorganization of family life as a consequence of divorce • Children brought up by lone parents • Parental abuse or neglect • Criminal parents or siblings • The transition from one type of life to another, the way of urban living from the rural one • Lack of recreational facilities. • Irregular occupation • Lack of parental care and affection • Parents work abroad • Family size (too many children)	• Parental control and interest • Positive links between family members • Emotional support • Clear rules and limits • Family competence: ability to solve conflicts, decision-making, problem-solving

Erasmus+

SCHOOL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• School failure • Negative / deficient school psychosocial climate • Intimidation / stigmatization / marginalization • lack of a permanent link between family and school • lack of moral authority of teachers • absenteeism	• Good collaboration between family and school/teachers
PEERS GROUP	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• The influence of major offenders in the entourage of minors by determining them to commit antisocial deeds • Antisocial peer groups • Peer rejection	• Creative activities
SOCIAL –ENVIRONMENTAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Deficit socialization • Social exclusion / marginalization • Social and professional inadequacy and lack of integration • Unemployment • Low socio-economic status • Poverty	• Offer economic, social, educational and recreational opportunities to the community • Community Support • Employment opportunities • Professional training/ qualification • Awareness of the consequences of committing crime among teenagers

Erasmus+

Drug Addiction [CYPRUS]

PERSONAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Deficits in psyche - Deficit identity • Lack of positive standards • Difficulties in interpersonal relationships • Unstable mental functions • Low self-esteem • Difficulty controlling impulses - impulsivity • Search for emotion stimulation • Low tolerance to stress and frustrations • Feelings of despair and impasse • Positive attitudes and perceptions of substance use • Use for the first time at an early age • Lack of ambitions for the future • Attention Deficit Syndrome and Hyperactivity • Existential dementia (lack of principles and values)	• Mental resilience • Individual skills (basic life skills): · decision making · troubleshooting · management of emotions, anxiety (anger, etc.) • Critical Thinking · creative thought · positive claim · communication skills · positive self-image and self-worth • Knowledge about the effects of substance use • Negative attitude towards drugs • Existence of a system of principles and values

Erasmus+

FAMILY	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Difficulties in communication between family members • Authoritative or inferior parents • Emotional neglect or abuse • Low socio-economic status / social marginalization / unemployment • Lack of support / control • Positive attitudes, perceptions of substance use • Parents who use substances	• Parental control and interest • Positive links between family members • Emotional support • Positive expectations of parents • Clear rules / targets / limits • Family competence: ability to solve conflicts, decision-making, problem-solving
SCHOOL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• School failure • Negative / deficient school psychosocial climate • Poor integration in school life, truancy • Lack of clear school rules / policy • Low expectations of school / teacher • Intimidation / stigmatization / marginalization	• Parental control and interest • Positive links between family members • Emotional support • Positive expectations of parents • Clear rules / targets / limits • Family competence: ability to solve conflicts, decision-making, problem-solving
SOCIAL – ENVIRONMENTAL	
Check list of the important markers that can be considered by a professional in order to observe and to prevent the development of a risk behaviour	Good practices / protective factors
• Deficit socialization • Attitudes and perceptions that allow or support the use of substances • Poverty, crime • Areas with a high prevalence and availability of drugs • Social exclusion / marginalization • Viewing SME usage patterns	• Offer economic, social, educational and recreational opportunities to the community • Offer creative leisure opportunities • Support Community • Messages against community use

References

- Agazarian, Y.M., Gantt, S.P., & Twomey, H., (2006). Roles. In Y.M. Agazarian & S.P. Gantt (Eds.), SCT in Clinical Practice: Applying the Systems-Centered Approach with Individuals, Families and Groups. Livermore, CA: WingSpan Press.
- Barbour, A. (1992) Purpose and strategy behind the Magic shop. Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama and Sociometry, 45, 91-101
- Filippou, D. & Karantana, P. (2010). Stories to Dream ... Games to Grow. Athens: Kastaniotis Editions.
- Gantt, P.S. (2005). Functional Role Taking in Organizations and Work Groups. The Group Psychologist, a Newsletter of Div. 49 of the American Psychological Association, Vol. 15, No. 5. p. 15.
- McAdam, E. & Lang, P. (2009). Appreciative Work in Schools: Generating Future Communities. Chichester: Kingsham Press.
- Polychroni, K., Gournas, G. & Sakkas, D. (2008). Actualizing Inner Voices and the Group Process: Experiential Training in Personal Development. Human Systems, vol. 19, issue 1-3, pp 26-43.
- Protopsalti-Polychroni, K., & Gournas, G. (2004). Inner voices and dialogue in family therapy and systemic training. Context: Magazine for Family Therapy and Systemic Practice in the UK, 73, 11-12.
- Polychroni, K. (2016). A Multi-level, Multi-focal, Multi-voiced Journey: Not Without Family Therapy-Not With Family Therapy Alone. In M. Borcsa, P. Stratton (eds.), Origins and Originality in Family Therapy and Systemic Practice, European Family Therapy Association Series. Switzerland: Springer
- Vassiliou, G. & Vassiliou, V. (1983). On the Diogenes Search: Outlining a Dialectic-Systemic Approach concerning the functioning of Anthropos and Suprasystems In Pines, M. (Ed). The Evaluation of Group Analysis. Routledge and Kegan. London.

The project was funded under an Erasmus+ (KA2) fund from the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA) of the European Commission under Key Action 2: **“Cooperation for innovation and the exchange of good practices”**.

The actions under KA2 make it possible for organizations from different participating countries to work together, to develop, share and transfer best practices and innovative approaches in the fields of education, training and youth.

The current action falls under **“Capacity Building in the Field of Youth”** supporting cooperation with the following actors across 4 countries in total:

- Athenian Institute of Anthropos (Greece)
- Centrul de Reeducare Buzias (Romania)
- FITT (Timis County Youth Foundation (Romania)
- Eughenia s.c.s. (Italy)
- Eurosuccess Consulting (Cyprus)

Contact Us

Athenian Institute of Anthropos *Society for the Advancement of Research in Human Relations*

Papadima 2 & Dinokratous
11521, Athens, Greece
Phone: +30 2106898031,
+30 2109824147
Email: info@akma.gr
<http://www.akma.gr>